

„Proletáři všech zemí, spojte se!“

DIALOG

OTÁZKY • ODPOVĚDI
KOMUNISTICKÝ LIST

ČÍSLO 344 BŘEZEN-DUBEN 2019 ROČNÍK 30 CENA 20,- Kč

Program KSČM do Evropského parlamentu plný idealismu a iluzí

Program KSČM pro volby do Evropského parlamentu (v ČR 24. a 25. 5. 2019) je tvořen 70 body a zabírá devět stran. Pokud bych měl kritizovat vše, v čem se mi nelíbí, na devět stran by se to nevešlo. Při čtení programu, ohledně kterého není žádným tajemstvím, že téměř veškeré připomínky podané před jeho schválením ve vnitrostranické diskusi byly oslyšeny, jsem si vzpomněl na Marxovu „Kritiku gothajského programu“ z roku 1875. Ne proto, že bych se chtěl měřit s Marxem, ale protože mi připadá smutné, když se dnes některé politické strany, neprávem používající název „komunistický“, prosazený Marxem a Engelsem, hlásí ke koncepcím překonaným a vědecky vyvráceným již před jedním a půl stoletím a potom ostatně celou politickou praxí až do současnosti.

Co je ještě horší: Ve volebním programu do EP je uvedeno 37krát slovo „sociální“, najdeme však jedinou zmínku o socialismu. KSČM se neprezentuje dokonce ani jako reformně socialistická strana, nehovoří ani o reformní poklidné cestě k socialismu (které se vysmál už „Komunistický manifest“), nýbrž nemluví už o socialismu vůbec.

V rámci trosek českého komunistického hnutí jsem nezaznamenal na program KSČM do EP téměř žádné odezvy. „Každý krok skutečného hnutí je důležitější než tučet programů,“ píše Karel Marx v úvodu „Kritiky gothajského programu“. Ohledně KSČM víme, že její skutečné kroky nejsou o nic méně rozporuplné a pochybné než programy. Lze předpokládat, že 70 bodů opravdu bude čistě málokdo,

nicméně bylo by chybou zavírat oči před jednoznačnou kapitulací KSČM na protikapitalistický a protiimperialistický boj a její faktickou podporu imperialismu Evropské unie.

Nestačí utěšovat se tím, že na kandidátní listinu se dostalo několik nových tváří a že mezi kandidáty jsou soudruzi, kteří „to myslí dobře“ a nejsou kariéristy. A především nestačí „kriticky volit KSČM“ jako „nejmenší zlo“ a považovat to za vrchol své politické aktivity, jak to činí někteří vyhaslí revolucionáři. Vládcům strany, kteří ji udržují jako oporu diktatury buržoazie a neokolonialního režimu orientovaného na USA, je úplně jedno, jestli jsou voleni „kriticky“ nebo „nekriticky“.

Za hlavní nedostatek programu, kromě absence zmínky o socialistickém východisku, o nezbytnosti překonání kapitalismu, považují šíření iluzí o možnosti změny Evropské unie v pokrokový projekt. To je vyjádřeno heslem v úvodu „EU potřebuje radikální změnu“ a doprovázeno hořekováním nad tím, že „EU je v rozkladu za potlesku USA a jejich hospodářských zájmů“, „podřizuje se nadnárodním korporacím a podbíjí se oligarchům“ atd. Zaměřena je skutečná imperialistická povaha EU a imperialismu jako takového. Je to pochopitelné, protože z Marxova a Engelse zbyl KSČM jen jejich obraz ve 4. patře budovy ÚV. (Ani obraz na chodbě pak nepřipomíná Klementa Gottwalda, který přivedl k vítězství pracující lid Československa.)

Může existovat kapitalismus bez chudoby, nezaměstnanosti a bezdo-

movectví, které mají být dle programu KSČM v Evropské unii odstraněny (ale kapitalismus zachován)? Může v kapitalismu „ekonomický růst přinášet užitek většině“? Program KSČM tvrdí, že ano. A dodává, že „volby v roce 2019 jsou velkou a zřejmě poslední šancí pro prosazení jiné Evropy – Evropy míru a spolupráce.“ Proč právě teď je to poslední šance, proč ne minule a proč ne příště? Není tím spíše myšlena poslední šance pro KSČM získat alespoň jediný mandát?

Snění pokračuje: „Pro vytvoření Evropské unie, která bude patřit jejím občanům, ne nadnárodním korporacím a úzké skupině miliardářů. Kandidáti KSČM půjdou tvrdě za prosazením jiné – lepší – Evropy v zájmu lidí.“ Strana zneužívající název komunistická zde dává, jako už jindy tolikrát, znovu najevo, že neví či skrývá, či zájmy hájí. (Zasvěcení to vědí a před většinou členské základny to skrývají.) Úzká skupina miliardářů není občany? A nebylo by pěkné kromě zájmů lidí hájit také zájmy psů, koček a myší?

„Členství České republiky v Evropské unii má smysl jen tehdy, když napomáhá k uskutečňování českých národních zájmů,“ tvrdí program KSČM. Kdy mu napomáhá, nesděluje. S „národními zájmy“ je to ovšem v kapitalismu složité. Nevím, jaké mám společné „národní zájmy“ třeba s Andrejem Babišem. A nenarážím tím na to, že je původem z jiného, byť blízkého národa.

(Pokračování na s. 2)

Setkání se sovětskými novináři akreditovanými v ČSSR 26. května 1989

Příprava člena předsednictva a tajemníka ÚV KSČ Jana Fojtíka na besedu

Redakci „Dialogu“ jsem poslal dokument, abych s ním seznámil své čtenáře. který jsem uvedl několika poznámkami.

Domnívám se, že má svým způsobem historickou hodnotu.

Nikdy předtím, ani později, pokud je mi známo, se podobné setkání nekonalo.

Před třiceti lety (květen 1989) však byla mimořádná situace. Stále více jsme pociťovali nátlak z Moskvy. Žádali od nás, abychom změny v přestavbě urychlili, a to dle Gorbačovovy šablony (s negací minulosti socialistické výstavby a otevírání prostoru k aktivizaci protisocialistických sil). Přitom celému našemu společenství hrozilo nebezpečí rozpadu a zániku. Bylo zapotřebí poslat důrazný vzkaz Moskvě, aby si nezahrávali s ohněm.

Akreditovaní sovětské novináři spolupracovali vesměs se zpravodajskými službami. Proto jsem se rozhodl, aniž bych žádal o souhlas vedení KSČ, se se sovětskými novináři setkat a pohovořit s nimi.

Dokument, jak může každý vyčíst, dosvědčuje, že byl nejvyšší čas upozornit vedení KSSS na vážné nebezpečí, které nám všem hrozilo. K mé lítosti, stanovisko, které jsem novinářům tlumočil, nebylo sdíleno některými členy předsednictva ÚV KSČ. Tato nejednotnost sehrála neblahou úlohu po listopadové tragédii. Strana, vedená adamci, urbánky a mohoritou, se neopřela o zdravé jádro lidu. Občanské fórum, jak poznamenal Z. Mlynář, našlo k svému překvapení moc na ulici. V Moskvě si mě ovšem zapsali na seznam „nepřátel perestrojky“. Aby mě narovnali, pozvali mě na podzim na koberec. Právě na onen osudný den 17. listopad. Čas pro mne už nenašel ani Gorbačov, ani Jakovlev.

O tom jsem však již psal.

J. F.

Poděkovat za možnost setkání právě na půdě stranické organizace novinářů. Komunisté mohou jednat spolu bez diplomacie. A je mnoho problémů, o kterých je třeba hovořit otevřeně.

Způsob vedení besedy: rozhovor,

Současná politická situace u nás.

Charakteristika dána na 13. zasedání ÚV KSČ. Celkově stabilní – pochopitelně relativně. Umožňuje cílevědomě postupovat v realizaci společenské přestavby (v základních rysech zformulovaného na 7. zasedání ÚV KSČ – v souladu s linií XVII. sjezdu KSČ). To je hlavní. Nespokojenost je se zásobováním na trhu, s nedostatečným sortimentem zboží; s dodavatelskoodběratelskými vztahy; s tolerováním nepořádků (což se projevuje jako nespokojenost s „přešlapováním v realizaci přestavby“, s deklarováním přestavby, za kterým není vidět činy).

Program přestavby předpokládá pohyb – změny zásadního charakteru.

Jejich nezbytnost – hlavní smysl (posílit socialismus) – byla pochopena ve straně a společnosti. Pochopeno bylo také, že musí být realizovány na bázi vydobytých vymožeností socialismu („obroda socialismu“), jde o proces ustavičného obnovování společnosti u nás.

Je pouze otázka způsobu jejich realizace, forem a tempa přestavby. To je klíčová věc. Proto takový důraz na specifika – bez jejich respektování obecného cíle nemůže být dosaženo. Uměle vyvolaná diskuse o této otázce měla politicky konjunkturní charakter. Jde o jeden z nejvýznamnějších zákonů dialektiky (jednota obecného, zvláštního, jedinečného).

Zvlášť důležitá je otázka tempa.

Živelný, nekontrolovatelný vývoj, nastolení přílišného množství problémů by znamenalo zmaření celé věci. To potvrzuje zkušenost všech revolucí – rok 1968.

Proto rozpracování a konkretizace programu přestavby a zasedání ÚV KSČ – přijetí uceleného pojetí celého komplexu reform na XVIII. sjezdu KSČ – základní úkol KSČ.

Tak dokáže KSČ své právo na vedoucí úlohu v naší společnosti – svou legitimnost a své právo na

(Pokračování na s. 2)

(Vyznání bývalého disidenta Jana Urbana)

17. listopad 1989 - to byla vzpoura, rebelie, ne revoluce

Pod titulkem „Zkazili jsme, co jsme mohli“ byl 28. 2. 2019 v příloze Práva – Salon (s. 15) publikován rozhovor s jedním z předních disidentů 70. a 80. let minulého století Janem Urbanem. Jeho realistický pohled, tak jako u některých dalších aktivních účastníků kontrarevolučního převratu z přelomu konce 80. a 90. let, se fakticky přiči smyslu a zaměření masivní kampaně oslav „Třiceti let svobody“ odstartované hned těsně po silvestrovské půlnoci na ČT1. A to slovy Marka Ebena: „Vážení diváci, vstupujeme do roku, kdy oslavíme třicet let svobody.“ Po připitcích dalších gratulantů se nakonec na obrazovce společně s Martou Kubišovou objevil i ředitel ČT Petr Dvořák se slovy: „Přejeme vám, aby pro každého z vás byl rok třicátého výročí sametové revoluce rokem úspěšným.“

Ale jak přesvědčivě dokazuje ve svém rozhovoru J. Urban, o žádnou (ani „sametovou“) revoluci tehdy nešlo. Neboť disidenti byli „absolutně nepřipraveni ... Toho 17. listopadu, to byla vzpoura, puč, rebelie, ale ne revoluce. Neměli jsme žádnou vizi. Jediný konsenzus

byl dostat pryč lidi odpovědné za Národní třídu.“

Zde musím ale připomenout, že oni zodpovědní lidé, to byli především ti, kteří disentu vlastně z pozadí pomohli „na nohy“, kteří jej vysunuli z „podzemí“ na povrch bouřlivých událostí. Vždyť iniciátory a organizátory demonstrace 17. listopadu byli představitelé „páté kolony“ gorbačovců u nás. Na ÚV KSČ např. V. Mohorita - člen jeho sekretariátu, předseda českého ÚV SSM a místopředseda celostátního ÚV SSM, člen předsednictva ČNR, který se před lety otevřeně přiznal, že mu šlo o zásadní změnu, odstranění daného systému. Dále vedoucí branného a bezpečnostního oddělení ÚV KSČ R. Hegenbart. Ve vládě pak zejména první náměstek ministra vnitra, šéf Státní bezpečnosti A. Lorenc a jeho konzultanti, generálové KGB. Jejich cílem bylo svrhnout dosavadní vedení KSČ a tím „rozhrbat perestrojku“ směrem k rychlejšímu konci „nesocialistického socialismu“ nejen v Evropě.

Nešlo tedy, pokud jde o občany, o nějakou „sametovou revoluci“. Tato klamavá, až „pouťová fráze“ se na nás stále valí a bude valit jako vlna

tsunami, zejména po celý letošní rok. Avšak, jak již bylo řečeno slovy J. Urbana, šlo o vzpouru, puč, rebelii. A ta byla koneckonců iniciována a zinscenována tak, že byl otevřen naplněn prostor pro kontrarevoluční, protisocialistický převrat. Pro občany ČSSR tedy tehdy nešlo o žádné slibované vylepšování, zdokonalování socialismu, o žádnou slibovanou demokratizaci, natož o demokracii a svobodu.

V uvedených souvislostech je zvlášť zajímavá a velmi důležitá Urbanova odpověď na otázku: zda měl ambici formovat to, na co „se v disentu takovou dobu těšili“? Jeho odpověď musí být zejména pro zmanipulovanou mládež překvapivá: „To je ten základní omyl! Jeden z nejděsnějších zážitků z Listopadu byl moment, kdy jsem pochopil, že jako disent nevíme, co chceme. Nikdo z nás nevěřil, že režim padne, a jestli někdo tvrdí opak, lže ... V roce 1989 se mi dostala do rukou analýza Státní bezpečnosti určená komunistickému vedení, kde se psalo, že jádro československého disentu tvořilo padesát až šedesát lidí, aktivních podporovatelů po celé republice bylo maximálně šest

set. Byli jsme úplně izolováni. Má jediná ambice byla v té době napáchat režimu co nejvíce škody, než mě dostanou.“ Nešlo tedy o žádný masovější protikomunistický – „třetí odboj“, jak je to po 30 let někdy líčeno! I když, z hlediska společenskopolitického, šlo o formu protiradikálního třídního boje, boje proti danému režimu, proti socialistickému společenskému zřízení.

To, že disidenti nevěřili, že režim padne, bylo realistické. Je ani nenapadlo a nemohlo napadnout, tak jako zdrcující většinu nejen sovětských lidí, že ve vedení KSSS a SSSR zraje cosi až fantasticky, absurdně neuvěřitelného. To, že zejména od druhé poloviny 60. let, od zrození i porážky „Pražského jara“ (porážky umožněné aktivní rolí právě tehdejších nejvyšších sovětských představitelů), se začala v nejvyšších patrech samotné KSSS a sovětské moci, v Komsomolu, v zahraničně politických institucích a diplomatických kruzích SSSR, formovat provázaná a rozprostrěná síť „komunistických“ kádru, usilujících o smír a podřízení se mezinárodnímu imperialismu.

„Pátá kolona“ perfektně zamaskovaná „bojovými“, „květnatými“ až zalykavými frázemi o věrnosti Leninovi, leninismu, Velkému říjnu! Slovy Gorbačova, sdělenými světu pouhé dva roky před jím (s jeho nejbližšími politickými činiteli v SSSR i v ostatních socialistických zemích) iniciovanými a bleskově provedenými, v zásadě řízenými převraty v socialistických zemích střední a východní Evropy: „Naše úspěchy jsou velkolepé, působivé a významné. Jsou pevným základem, východiskem pro nové úspěchy, pro další rozvoj společnosti. Právě v rozvoji socialismu, v pokračování idejí a praxe leninismu a Říjnové revoluce spatřujeme podstatu svých dnešních činů a starostí, svůj stěžejní úkol i morální povinnost.“ (M. Gorbačov, „Říjen a přestavba: revoluce pokračuje“, Praha, Svoboda 1987, s. 4)

„Pikantní“ na tom všem vlastně je, že se M. Gorbačov, A. Jakovlev i A. Gračov a jejich „soudruzi“ a spojenci dokonce sami považovali za součást DISENTU. Zaznamenal to A. Gračov ve svých vzpomínkách: Já „jsem se Alexandra Jakovleva zeptal, kdo měl více pravdy při urychlení pádu režimu – zda disidenti, nebo vnitřní reformátoři.

(Pokračování na s. 3)

(Dokončení ze s. 1)

Aniž se dlouho rozmýšlel, odpověděl mi, jako by si pro sebe tuto otázku vyjasnil už dávno. **»Je dost hloupé nás rozdělovat. Zapotřebí bylo jedněch i druhých. Bez nich bychom nebyli, či alespoň nebyli tak početní, vždyť oni se dotýkali našeho svědomí, ale bez nás by nedosáhli ničeho.«** Gorbačov na stejnou otázku odpověděl rovněž otázkou: **»Což my sami jsme se nestali disidenty, když jsme prosazovali přestavbu uvnitř brežněvského politbyra?«**

(A. Gračov, *Zkáza Sovětského svazu*, GRADA 2017, s. 108-109)

Zde, uvnitř Kremle se tedy nalézal samozvaný a postupně se svou lživou, farizejstvím zakrývanou aktivitou, hlavní štáb celého řetězce uskutečněných kontrarevolucí v bývalých socialistických zemích i

ve vlastní zemi. Do něj samozřejmě patřili i ševardnadzové, jelcinové, čerňajevové, šachnarozové, falinové, bovinové atd. atd. Všichni ti, kteří prý chtěli „ve světě ideologického a strategického absurdna“, kdy prý, kdyby mohli, skoncovali by „se studenou válkou a strhli berlínskou zeď“ o dvacet let dříve...“ (Tamtéž s. 93) Tedy s vítězstvím „Pražského jara“, v němž se vlastně nalézaly zárodky „Jara moskevského“. K tomu všemu dostali reálnou šanci s nástupem Gorbačova s jeho „perestrojkou“, jak se však ukázalo, jen falešnou kartou v rukách renegátů.

Jen se ukázalo, že šlo, na bázi antistalinismu, fakticky však revize marxismu, marxismu-leninismu vůbec, o deformaci ideologie a politiky, která tak mohla směřovat k destruktivnímu, devastačnímu bourání

politického a nakonec i ekonomického systému socialismu, socialistické soustavy a samotného SSSR. Tak jen **zásadním způsobem přispěli k totálnímu posílení kapitalismu, imperialismu**. K možnosti rozpoutání nejen nové „studené války“, ale i k otevření prostoru pro agrese, reakční převraty a horké války, kterých za těch 30 let bylo a je dost. Nemluvě o roztočení nových kol zbrojení a strachu z dalších válek, včetně oné sebevražedné, třetí světové!

Závěrem ještě jednu poznámku k rozhovoru redaktorky T. Šimůnkové s J. Urbanem. K tomu, kdy připomíná, že **Václav Havel a jeho tým** - A. Vondra, J. Křížan „a další se trhli. Nejdříve do atelieru Josky Skalnika a pak na Hrad.“ Nejen to, **»Havel dal později výslovný příkaz se s Občanským fórem nebavit.**

Vedlo to k delegitimizaci Fóra a tomu šílenému zmatku. Každý hrál svou hru. Hrad ústy Václava Havla neustále zdůrazňoval, jaký je ten parlament nesmysl, navíc se přidaly diskuse kolem ekonomické reformy,“ kdy šlo o to, urvi, co můžeš. „Po dvaceti letech to nahlas řekl bývalý premiér Stráský, že to bylo úmyslné, že **cílem kuponové privatizace bylo vytvořit novou šlechtu**, která bude politicky loajální. To nevadí, že ti lidi nic neuměli, byli mladí, zhaví a poslouchali – tak dostali velké majetky,“ uvedl Urban. Ano, šlo o to bleskově vytvořit třídu kapitalistických soukromých vlastníků, slovy K. Kosičky „lumpenburžoazii“, a upevnit ekonomické pozice, ekonomické vztahy obnoveného kapitalismu.

Pokud jde o V. Havla, jeho výše uvedené postoje, pak podle mého

názoru to souviselo: jak s jeho konceptem „nepolitické politiky“ a překonanosti politických stran, tak i s jeho elitářstvím a faktickým antidemokratismem. Přes jeho časté mluvení o svobodě a demokracii, on byl podle některých jeho kriticky myslících kolegů z disentu především velkým manipulátorem. Nemluvě o tom, že v kritických situacích si byl vědom, že má pevnou oporu nejen u Američanů a Němců, ale i v Rusku. Vždyť, kdo si jej předem vybral do funkce prezidenta - Kreml! Proto byl při nátlaku Moskvy na vedení KSČ a komunistické poslance Federálního shromáždění tak jednoznačně zvolen prezidentem ČSSR, přísahaje na socialistickou Ústavu.

Zdeněk Košťál

KSM k volbám do Evropského parlamentu 2019

zločinech současnosti.

Evropská unie je především mezistátní kapitalistická, imperialistická struktura. V zápase proti imperialismu je nezbytné vést boj i proti jeho institucím. Je třeba nedovolit legitimizovat působení imperialistických institucí, jako něco neodvratného, jako jedinou možnou cestu vývoje. **Odstranění EU a nahrazení této instituce zcela novou kvalitou mezinárodní spolupráce na lidové a internacionální platformě je nutností pro socialistickou budoucnost evropských národů.**

Když na druhou stranu čteme program kandidátky KSČM do Evropského parlamentu, nabýváme dojem, že problém Evropské unie není její kapitalistický a imperialistický charakter, založený na vykořisťování tříd a celých národů a na upevnování monopolistické moci, ale pouhá nadvláda úředníků a určitého druhu politiků. Že postačí „institucionální reforma“ a „personální obměna“, bez změny kapitalistické základny, což zajistí „prosazení jiné Evropy“. (výrazy převzaty přímo z programu KSČM) To je **zjevně nalhávání,**

šíření iluze mezi lidmi, voliči, která se skutečnou perspektivou nemá nic společného. Rok 2019 a volby do Evropského parlamentu má být v tomto prosazení podle programu „zřejmě poslední šancí“. Z jakého důvodu, co by měly tyto volby zásadního změnit oproti minulosti, není jasné.

Program zhusta a chybně nahrazuje název organizace Evropská unie geografickým názvem Evropa. To je nejen nesprávné. Je to o to nebezpečnější, že toto ztotožňování kontinentu a instituce jde zcela ve směru uvažování neoliberálního kapitalismu „neexistuje jiná alternativa“.

Program KSČM také neodmítá zcela myšlenku Evropské armády, dalšího kroku narůstající militarizaci EU, ale hovoří pouze podmíněně („pokud nebude ujasněna...“), čímž se vzdaluje pozicím světového mírového a antiimperialistického hnutí. Tím skrytě připouští možnost vytvořit zálohu vůči Severoatlantickému paktu, který sám má na svědomí řadu imperialistických zločinů. Jakákoliv ozbrojená struktura EU bude také využívána k potlačení lidového odporu. **Je**

nemyslitelné, aby komunisté podporovali další upevnění moci imperialistické instituce a nebyli si vědomi toho, že v konečném důsledku bude použita proti nim samotným v případě pozitivního společenského pohybu – socialistické revoluce – která je konec konců tím, o co usilují všechny dělnické a komunistické strany vycházející z marxistického světového názoru (ke kterému se formálně KSČM hlásí).

Můžeme srovnat volební program KSČM například s programem Německé komunistické strany (DKP), působící v centru nejbohatší a nejmocnější země EU, která říká jasně „DKP říká ne EU“ a dále zpřesňuje, že **EU znamená válku, vykořisťování, chudobu, EU není reformovatelná.** Podobná stanoviska obsahují programy dalších komunistických stran.

Jestliže je Evropská unie výrazem objektivního procesu globalizace, internacionalizace výrobních sil, materiálních a společenských styků – jak prohlašují zastánci EU na levici – pak jediné s tím dodatkem, že tato globalizace v současné fázi pozdního kapitalismu nutně nabývá

imperialistického a koloniálního charakteru. Proto je lidový (a částečně instinktivní) odpor mas vůči imperialismu EU také objektivním jevem, který musí získávat svůj vědomý a organizovaný výraz směřující k překonání příčiny – kapitalistické formy společnosti.

KSČM byla ve své době jedinou relevantní politickou stranou, která vyzývala v referendu o vstupu do EU k hlasování proti tomuto kroku. Nyní by mohla komunistická strana zúročit svá tehdejší varování. Oproti tomu je **v současnosti KSČM chápána jako „proevropská strana“** (ať už to znamená cokoliv), a to potvrzuje i deklaracemi svých vedoucích představitelů. Volební program tento posun dokresluje.

Konstatujeme, že **KSČM nevyužila možnosti a svého místa jako komunistické strany k efektivnímu zápasu s kapitalismem a posunu vědomí lidových vrstev.** Jestliže se této své role nechopila, je pravděpodobné, že zmíněného odporu využijí šovinistické a reakční strany a hnutí, čímž se ještě více oddálí a ztíží protikapitalistický zápas.

Ústřední rada
Komunistického svazu mládeže
12. 3. 2019

Bujaré oslavy 20 let členství České republiky v agresivním paktu NATO 12. března jako by předznamenaly připomínku 80. výročí nacistické okupace jen o tři dny později. Ta sice nebyla slavena, spíše opomíjena, ale některé tendence typu omlouvání „státního prezidenta“ Háchy a hanobení komunistického odboje jako by k oslavování okupace směřovaly.

Více než 300 pražských tramvajů bylo „ozdobeno“ dvojicí vlaječek, české státní vlajky a vlajky NATO. Často bylo možno vidět vlajku NATO vlevo, tedy na významnějším místě.

Pražský primátor Zdeněk Hřib, zjevně ne nadarmo přezdívaný „atomový Hřib“, dal okázale najevo, že je členem Pirátské strany a že mu tedy pirátské jednání NATO imponuje. Pro cestující v pražském metru namluvil „zdravici“ v češtině a

angličtině, reprodukovanou čtyřikrát za hodinu, jejímž základem byla slova: „Dnes je to dvacet let od doby, kdy jsme vstoupili do Severoatlantické aliance – NATO. Byl to jeden z klíčových kroků, prostřednictvím kterého jsme potvrdili naše směřování na západ a posílili svou obranyschopnost.“

Ohlížel jsem se při reprodukování těchto žvástů po spolucestujících. Všichni se tvářili netečně. Některé zveřejněné kritiky si neodpustily trochu antikomunismu a srovnávaly oslavy 20 let v NATO s „normalizací“ nebo uváděly, že „toto nebylo ani za normalizace“. Jakkoli je označování období let 1969 – 1989 za „normalizaci“ scestné, nabízí se srovnání s 20 lety členství ve Varšavské smlouvě v roce 1975.

Agresivní pakt potřebuje reklamu

zda je správná politika vaší strany, vaší země.

Pokud jde o vás, kteří seznamujete naše lidi o tom, co se děje v SSSR, myslím, že je nutno velmi citlivě respektovat právě tyto odlišnosti, aby nevznikl dojem, že nám chcete něco vnucovat, co neodpovídá našim potřebám, ani linii politiky KSČ. Nic byste neměli dělat, co by mohlo být těmi, kdo spekulují na přestavbě, proti naší straně, proti socialismu, využito, co jimi mohlo být pochopeno jako podpora – byť nepřímá – jejich protisocialistické aktivity.

Těžko si představit, že by tehdy jezdily tramvaje s praporky se znakem Varšavské smlouvy a z tlapačů se linula hlášení, že „před dvaceti lety jsme vstoupili do Varšavské smlouvy a potvrdili tím svou orientaci na východ.“ Občané ČSSR by si jistě řukali na čelo. Škoda, že dnešní společnost je tak otupělá, že už asi ani toho není schopna.

K myšlence válečnické propagandy v MHD se přihlásila radní Hana Treščíková (bezpartijní, za sdružení „Praha sobě“). Škoda, že nevíme, co ta „legrace“ stála. Vlajka NATO zaválala i na budově magistrátu na Mafiánském, pardon, Mariánském náměstí, a výrobci vlaječek se díky tomuto vedení města mohou připravovat na „solidární“ objednávky vlaječek Tibetu či Izraele.

Ve Španělském sále Pražského hradu se konalo slavnostní shromáždění k oslavě výročí za účasti prezidentů států Visegrádské skupiny,

českého předsedy vlády, předsedy Poslanecké sněmovny a předsedy Senátu nebo bývalé ministryně zahraničních věcí USA Madeleine Albrightové. Ta u příležitosti návštěvy nezapomněla vyčíst Čechům, že si neváží toho, co pro ně dělal Václav Havel. „Když se stal prezidentem, najednou to byla opět zlatá země,“ uvedla. Jistě. Pro lidi Havlova typu ano.

Rečníci oslavovali zbrojení a úsilí USA o světovládu. Prezident republiky ocenil členství v NATO, ale označil za chybu útok na Jugoslávii, ke kterému se ČR připojila i jeho zásluhou, tehdy jako předsedy vlády. Nezapomněl se zastat okupace Afghánistánu.

Ani **20. výročí zahájení války proti tehdejší Jugoslávii** (24. 3.) nebylo režimními sdělovacími prostředky opomenuto. Bylo vysvětlováno jako nezbytnost a zdůvodňováno „ochranou albánské menšiny“, **rétorikou Mnichovské**

konference. Rozbíječům a fašizátorům buržoazně demokratického Československa šlo také přece jen o „zabranění válce“ a „ochranu utlačovaných národů“.

V atmosféře této válečnické kampaně nebylo příliš slyšet hlas KSČM proti NATO, ostatně jako ani jindy ne, ačkoli jde o jedinou stranu, která se (alespoň) oslavování NATO neúčastní. Koneckonců, k „bojovým tradicím“ této strany patří smutná skutečnost, že **v roce 2003 hlasovalo 6 ze 41 poslanců pro rozšíření NATO** o sedm zemí dřívějšího socialistického tábora. Mezi nimi Alexander Černý, dodnes „stínový ministr obrany“, Jiří Dolejš, dodnes „stínový ministr financí“ a hvězda České televize (protěžující dva „ekonomické experty“, Jiřího Dolejše a Miroslava Kalouska), a také Miloslav Ransdorf, dnes velebený i některými „radikálními“ komunisty. 15 poslanců se zdrželo, tedy **proti rozšíření NATO hlasovala jen menšina**, 19 ze 41.

Leopold Vejr

Setkání se sovětskými novináři...

(Dokončení ze s. 2)

v naší zemi vykonáváte. Obrátíte se ke čtenářům, posluchačům nebo divákům v SSSR. To pochopitelně ovlivňuje vaše přístupy, to je přirozené. Nemělo by to však určovat hodnocení toho, co se u nás odehrává.

Vaši čtenáři, posluchači a diváci mají právo na to vědět o Československu skutečnou pravdu. A to znamená, že by měli také chápat odlišnosti v přístupech v realizaci naší společné věci, aniž by to u nich vyvolávalo nějaké negativní pocity vůči nám. Anebo pochybnosti o tom,

100 let od založení III. Komunistické internacionály a její význam pro dnešek

Správnost M-L teorie socialistické revoluce byla poprvé v dějinách potvrzena vítězstvím VŘSR. Říjnová revoluce v Rusku byla revolučním východiskem. V. I. Lenin ve své práci **Imperialismus jako nejvyšší stadium kapitalismu** uvedl, že kapitalismus dospěl do svého imperialistického stadia, které se stává především

proletářských revolucí. Vzhledem k tomu, že se kapitalismus ve svém imperialistickém období vyvíjí nerovnoměrně, je možné, aby socialistická revoluce zvitězila nejprve v nejslabším článku imperialistického řetězce, nikoli však nezbytně tam, kde je kapitalismus vyspělejší. Tím tvůrčím způsobem

rozvinul K. Marxe a B. Engelse, kteří předpokládali, že revoluce zvitězí nejprve v několika kapitalisticky nejvyspělejších zemích, což odvodilo podmínkám tehdejšího vývojového stupně kapitalismu – kapitalismu volně soutěže.

(Pokračování na s. 4)

(Dokončení ze s. 3)

V návaznosti na Marxe a Engelse si také Lenin uvědomoval, že k úspěšnému provedení socialistické revoluce jsou nutné nejen objektivní podmínky, ale i podmínky subjektivní. Uvědomoval si, že se socialistická revoluce neobejde bez aktivního revolučního subjektu, tedy bez revoluční politické strany proletariátu, která bude vnášet do dělnického hnutí uvědomění a organizovanost, neboť pouze organizovaná třída proletářů, vyzbrojená vědeckou teorií o společnosti, je schopna socialistickou revoluci nejen uskutečnit, ale především rozvíjet.

VRSR prolomila jednotnou frontu světového imperialismu, podnítila sociální hnutí vykořisťovaných a národněosvobozenecký boj podmaněných národů, zahájila novou epochu světových dějin – epochu přechodu lidstva od kapitalismu k socialismu.

VRSR zrodila mezinárodní komunistické hnutí, ve kterém našel princip proletářského internacionalismu konkrétní podobu vznikem Komunistické internacionály - Kominterny (březen 1919 - červen 1943). Ta napomáhala komunistickým stranám zbavovat se sociálnědemokratických přežitků, osvojovat si tvůrčím způsobem zkušenosti bolševické strany. V tomto procesu bolševizace vychovala Kominternu řadu významných osobností mezinárodního dělnického hnutí, jakými byli např. J. Dimitrov, K. Gottwald, A. Gramsci, Ho Či Min, D. Ibarruri, Kim Ir Sen, Mao Ce-tung, V. Pieck, E. Thälmann, M. Thorez, P. Togliatti a jiní.

Činnost Kominterny (dále KI) nebyla prosta dílčích chyb. Avšak hlavní úsilí její činnosti bylo soustředěno na formování mezinárodního revolučního subjektu dějin. V tom také spočívá její nejvýznamnější pozitivní role. A právě pro tuto svou pozitivní roli stává se dnes terčem kritiky nejružnějších transformačních intelektuálů v komunistickém hnutí, usilujících o vykořisťování komunistické identity z komunistického hnutí.

Díky KI vyvrátila i Komunistická strana Československa (založena v roce 1921) v revoluční stranu nového typu. Nástupem Gottwaldova vedení na V. sjezdu KSČ v roce 1929 byly vytvořeny podmínky pro důsledné uplatňování revolučních principů v organizačně politické a ideově výchovné práci KSČ. To

umožnilo straně rozšiřovat její aktivní působení na dělnickou třídu, drobné rolníky a pokrokovou inteligenci.

Za účelem připomenutí si podstatných formulací pro přijetí 21 podmínek pro vstup do KI je potřeba se seznámit se závěry II. kongresu KI, který se konal 19. července až 7. srpna 1920.

Tento kongres se sešel za jiných okolností než v době svého vzniku. V té době nebyly ve většině zemí pouze komunistické proudy a směry, nýbrž komunistické strany, organizace a skupiny, které ještě nedávno patřily k II. internacionále, a přesto chtěly vstoupit do III. internacionály, ač se ve skutečnosti komunistickými nestaly. Reálně šlo o strany a skupiny centristické, které se snažily připojit ke KI, jež je stále pevnější, avšak doufaly přitom, že si uchovají takovou „autonomii“, která jim umožní provádět dřívější oportunistickou nebo centristickou politiku.

Za jistých podmínek hrozilo KI nebezpečí, že bude roztržena kolísavými polovičatými skupinami, které se dosud nezabývaly ideologií II. internacionály. Kromě toho zůstávalo v některých velkých stranách (Itálie, Švédsko, Norsko, Jugoslávie aj.), byť většina stála na straně komunismu, značně velké reformistické a sociálpacifistické křídlo, které pouze čekalo na vhodnou chvíli, aby zahájilo aktivní sabotáž proletářské revoluce a tak pomohlo buržoazii a II. Internacionále.

Proto tento kongres zdůraznil, že žádný komunista nesmí zapomenout na osud Maďarské republiky rad. Spojení maďarských komunistů s tzv. levicovými sociáldemokraty přišlo maďarskému proletariátu drahé.

Vzhledem k tomu se II. kongres KI rozhodl stanovit zcela přesné podmínky pro přijetí nových stran, jakož i vysvětlit těm, které již byly přijaty do KI, jaké z toho pro ně plynou povinnosti.

Považují za nutné se vyjádřit i k tomu, do jaké míry je pro dnešek aktuální postupovat podobně a využít tehdy schválené podmínky v dnešní tak složité a náročné systémové problematice v komunistickém hnutí.

Proto se pokusím vyslovit to, co dlouhodobě u mne vyvolává tuto otázku: Do jaké míry platí v současnosti charakteristika komunistické strany vyjádřená v 21 podmínkách pro vstup vznikajících

komunistických stran do III., tedy KI? Je vůbec dnes takto položená otázka aktuální? Vždyť KI byla založena 2. 3. 1919 a zrušena z taktických důvodů v květnu 1943. V dané době to mělo své opodstatnění. Určitou formou její obnovy byl vznik Informačního byra komunistických a dělnických stran (Informbyro, Kominforma) 21. 9. 1947. Bylo zrušeno po smrti J. V. Stalina v roce 1956 N. S. Chruščovem, což byl reálný projev ústupu z pozic mezinárodní, poválečné spolupráce komunistických stran a také projev voluntarismu a nastupujícího reformismu a likvidace bolševického charakteru KSSS i jádra mezinárodního dělnického a komunistického hnutí.

Na druhé straně reformní sociálnědemokratické a socialistické strany mají svou internacionálu dodnes. Po vzniku KI si socialistické strany založily v roce 1919 Mezinárodní socialistickou komisi a následně Mezinárodní pracovní svaz socialistických stran. Od roku 1951 se transformovala na Socialistickou internacionalizaci a tak pracují dodnes.

Uvádím to proto, že reformní socialistické a sociálnědemokratické strany jsou mezinárodně organizované po celém světě. To jim umožňuje vzájemnou komunikaci a podporu, a tak jejich činnost prospívá fungování kapitalistického politicko-ekonomického světového systému. Lze předpokládat, že jim to kapitál vrací formou nejen finanční podpory.

Domnívám se i při vědomí složitosti takového procesu, že obnova alespoň určité hlubší a těsnější vzájemné mezinárodní spolupráce a součinnosti existujících komunistických stran, či stran se k nim hlásících, by posílila jejich mezinárodní autoritu.

To by pomohlo pozitivně ovlivnit činnost komunistického hnutí a účinněji a koordinovaněji pracovat na politickém uvědomění námezdně pracujících a dát jim tak naději, že změna k socialismu je možná, a že nakonec o tom mohou rozhodnout jen sjednocení pracující sami. Současně dle mého názoru by takováto spolupráce (nezabývám se ekonomickými a organizačními záležitostmi) vyžadovala sjednocení principů a norem charakterizující programový obsah činnosti těchto stran. Tím jsem se dostal k tomu, co jsem uvedl na začátku. Pokusit se

využít a aktualizovat oněch 21 podmínek pro vstup do III. KI, což by dle mého soudu mohlo současně pomoci vypracovat přesný popis a obrys toho, co si pod pojmem charakteru KS v současnosti představovat a co by mělo být obsahem jejich činnosti.

Dějiny potvrdily, že leninské vedení VKS(b) spolu s ostatními představiteli dělnických revolučních stran dokázaly precizací oněch 21 podmínek vytvořit ideový a organizační základ budoucích vítězství a objektivně i vzniku světové socialistické soustavy, rozmach národně osvobozeneckého boje a víru miliónů pracujících v socialismus a komunismus.

Jen pro připomenutí budu citovat alespoň z prvé podmínky, ze tří jejích odstavců, první, proto, že obsahuje základní hodnoty, na kterých KI vznikla:

1. „Veškerá propaganda a agitace musí mít skutečně komunistický ráz a musí odpovídat programu a všem usnesením III. internacionály. Všechny stranické tiskové orgány musí být redigovány spolehlivými komunisty, kteří dokázali svou oddanost věci proletariátu. O diktatuře proletariátu se nesmí mluvit jako o běžné naučené formulaci, nýbrž musí být propagována tak, aby její nutnost vyplývala pro každého řádového dělníka, dělnici, vojáka a rolníka z událostí běžného života, soustavně denně zaznamenávaných našim tiskem... V novinách, na lidových schůzích, v odborových svazech, v družstvech – všude, kam mají přístup stoupenci III. Internacionály, je nezbytné soustavně a nemilosrdně pranýřovat nejen buržoazii, nýbrž i její pomahače, reformisty všech odstínů.“

Nyní praktickou otázkou. **Je pro soudobé KS a jejich propagandu a agitaci základní otázkou diktatura proletariátu?** Opravdu jejich tiskové orgány mají nemilosrdně pranýřovat buržoazii a její pomahače? Z hlediska skutečnosti mohu prohlásit, že u mnohých KS otázka diktatury proletariátu je tabu. Běžně se používá termín – budování občanské společnosti (tedy dle K. Marxe buržoazní společnosti). Pranýřování pomahačů buržoazie, tzn. reformistů všech odstínů, je iluzorní a v mnohém právě oni jsou pro buržoazii silnou oporou. Vezmu-li KSČM, tak ideově teoretická ani prakticko-politická práce systémově

neexistuje. Když po dlouhodobém úsilí a konkrétně na a po IX. sjezdu KSČM byla systémově započata, X. sjezd KSČM ji zastavil. Pokud existuje, tak sporadicky a individuálně z vlastní iniciativy, např. jak to systematicky realizují pražské teoreticko-politické konference.

Na druhé straně jsem si vědom, že žijeme v době morálního, ale i ideově organizačního rozvratu marxistickoleninských stran po pádu Socialistického společenství a nástupu M. Gorbačova do vedení KSSS. Již proto, že někteří se na politickém převratu přímo podíleli a jiní v teorii a praxi hledali nová paradigma ve starých zdrojích revizionismu a oportunistismu, je situace možného sebeuvědomění skoro nemožná. Kdo se o to pokouší, naráží na bariéry nepochopení, nejen z důvodu neznanosti. Vždyť KSČM se ve svém dosavadním programu utápí v maloburžoazních a tzv. reformních iluzích, plánem formalismu a nekonečném pragmatismu.

Někteří delegáti X. sjezdu KSČM snad uvěřili antikomunistovi M. Zemanovi, že východisko pro obnovu komunistického hnutí je pokání. Za tento žvást mu většina i ve stoje tleskala. Požadoval pokání za 40 let neúspěšnějšího období pro lid Československa (byť došlo k chybám a omylům, jak to na nové cestě stává). Novodobí vládcí, ale i jejich poddaní mluví v těchto dnech o období budování socialismu s pohrdáním. Při 100. výročí vzniku Československé republiky se raději – kromě zmínky o totalitě – tomuto období z hlediska dosažených budovatelských úspěchů vyhnuli.

Pro mne je velmi důležité, a mohu říci rozhodující, najít konsenzus v ideově politickém a organizačním definování co je podstatné pro charakter komunistické strany nejen v České republice, ale i mezinárodně. Proto se domnívám, že bez aktuálního posouzení oněch 21 podmínek pro vstup do III. KI, tedy podmínek pro vznik komunistické strany, bude velmi obtížné posoudit, zda ta či ona strana hlásící ke komunistickému hnutí je reálně, tedy ideově a organizačně, prakticky věrohodnou, pro naplnění hlavního hesla Manifestu Komunistické strany: „Proletáři všech zemí, spojte se!“

R. K.

V. sjezd KSČ a poučení pro současnost

Událost, jakou byl V. sjezd KSČ v roce 1929, je velice těžké postihnout v krátkém pojednání. V dnešní době a v situaci, v jaké se nachází komunistické hnutí, je velice správně vymezeno téma tak, takovým způsobem, že nám klade otázku: **Je V. sjezd KSČ poučením pro řešení současné situace?**

Budu se tedy držet tématu přesně tak, jak zní, a připomenou několik momentů, které je třeba i v dnešní době brát do úvahy, pokud budeme chtít hledat inspiraci v V. sjezdu, který zcela nepochybně **nastolil novou kvalitu činnosti komunistické strany.** Mimočodem, ten sjezd trval celý týden. Dejme si do kontrastu s X. sjezdem KSČM (21. 4. 2018), který byl vynucen opakovaným bankrotem politiky strany ve volbách; ten byl jednodenní.

Sjezd jednou větou? V. sjezd KSČ známe jako událost, úzce spjatou se snahou tzv. Karlínských kluků o změnu stranické linie, o rozchod se sociálnědemokratickým, oportunistickým dědicstvím – pod heslem **Zlomení oportunistických tradic od základů.** Tento proces nazýváme **bolševizací strany.**

Ve veškeré literatuře věnované V. sjezdu narážíme na dva termíny –

bolševizace a oportunistismus. Krátce si je vymežíme.

Bolševizace – bolševizace strany neznamená nasazení buďonovky na hlavu, nasednutí na koně a sekání bělogvardějců šavlí. Bolševizace strany znamená v nejužším slova smyslu – zrevolučnění činnosti strany, podrobení všech procesů ve straně upevnění revoluční linie strany. Mohu předeslat, že tento proces je potřebný i dnes.

Další termín je oportunistismus. **Oportunistismus a revizionismus, to jsou dva termíny, které z vnitrostranické diskuse zcela vymizely.** Na půdě KSČM vyřknout tyto dva termíny je stejně tak přípustné, jako chválit Stalina či Gottwalda.

Lenin: Teoretické vítězství marxismu nutí jeho nepřátele, aby se přestrojovali za marxisty. Vnitřně shnilý liberalismus se pokouší ožít jako socialistický oportunistismus.

Revizionismus se tváří jako „tvůrčí marxismus“, jeho výrazným projevem je odmítání marxismuleninismu. **Revizionismus je velice nebezpečný jev a je to hlavní metoda likvidace komunistické strany především v socialistické**

etapě třídního boje, tedy v socialismu.

To, co je pro nás podstatné pochopit, je charakter oportunistismu. Oportunistismus je totiž tím **hlavním nebezpečím pro komunistickou stranu, která působí dlouhodobě v kapitalistické společnosti.** Oportunistická politika je taková politika, kdy je veškerá snaha podřízena získávání postů v buržoazním zastupitelstvu, veškerá snaha ohnout politiku tak, aby nedocházelo k žádným střetům s buržoazní mocí, buržoazní zákoností, a přitom se naprosto vytrácel ze zřetele cíl komunistické strany. KSČM je stranou legální, parlamentní, téměř tři dekády.

I tady je aktuální heslo Zlomení oportunistických tradic...

Když kritizují orientaci strany pouze na volební klání, setkávám se s tím, že si to někteří soudruzi vysvětlují tak, že kritizují účast ve volbách vůbec. To je samozřejmě nesmysl. **Volby jsou důležitým „bitevním polem“, které v žádném případě nesmíme vyklízet.** Položme si ovšem otázku, zda umíme využít i pozitivní výsledky. Není to tak dlouho, co jsme „vládli“ téměř

všech krajích. Prohráli jsme ale i tam, kde jsme měli dokonce hejtmana. Získané pozice po volbách jsou zcela bez pochyby ukázkou politického umu funkcionářů, ale ta hlavní otázka je, **co s tím, k čemu to vede a jak pozice využijeme.**

Cíl oportunistů? Odsuzovat a znevažovat to, co charakterizuje stranu nového typu (leninskou stranu) a tím také vytvořit podmínky pro to, aby se zdárně pokusili **komunistickou stranu naprosto rozložit a při zachování názvu „komunistická“ ji převést zpět na pozice sociální demokracie.**

To, jak se to podařilo nebo nepodařilo v případě KSČM, nechám bez komentáře.

Zkrátka, ztráta třídního hodnocení jeví a událostí nemá s marxismem nic společného.

Obtížnost tématu V. sjezdu tkví v tom, že není možné vnímat sjezd jako samostatnou, izolovanou událost, ale jako jeden z momentů v celém řetězci událostí, jako součást procesu. Minimálně by bylo nutné začít u událostí, které vedly ke vzniku KSČ samotné, zmínit tzv. „bubnickádu“, neúspěch Rudého dne, V. sjezd,

a zcela jistě i sjezd VI. A to pouze v případě, že se omezíme striktně na KDH na našem území, což taky není dobře, protože tu jsou mezinárodní souvislosti, ale o nich zcela jistě bude ještě řeč.

Mimočodem, proč VI. sjezd? Protože na V. sjezdu došlo k prosazení rozchodu se sociálnědemokratickým, ale do toho boje se zapojili lidé, kteří později odpadli jako trockisté (Guttman) anebo byli později kritizováni za levičáckou úchylnost (Reimann). **Ke stabilizaci a dobojování bolševické linie tudíž došlo až na VI. sjezdu v roce 1931.**

Tak, to na úvod. Zaměřil jsem se na dvě oblasti zkoumání, našel jednu podobnost, jednu odlišnost. Nejsou samozřejmě jediné, ale podle mého názoru jsou podstatné a je třeba je sledovat.

Podíváme se na objektivní podmínky. Ty zlomové události, které jsem vyjmenoval, měly **jednu podobnost s dneškem.**

Založení KSČ – to se stalo kdy? To se stalo v roce 1921. V době porážky proletariátu v zápase o charakter republiky. V době opadnutí revoluční vlny. Nedá se ovšem říct, že by nějak opadla samotná aktivita dělníků. Rozhodně ne třeba na Rosicko-Oslavansku. Ale

(Pokračování na s. 5)

V. sjezd KSČ a poučení pro současnost

(Dokončení ze s. 4)

po té vlně, která se přehnala Evropou, už moc známek nebylo. Bubnická, těžký frakční boj v roce 1925, totéž. Frakce kolem Bubnicka se odmítla podřídit direktivám Kominterny (to konec konců zlomilo vaz i dalším). Když Bubník přišel o Šmerala a Zápotockého, byla frakce poražena.

V. sjezd. Podívejme se na část úvodního referátu (Protokol V. sjezdu, s. 27) - „Gottwald: ... Význam a důležitost V. sjezdu jsou dány především situací, v níž sjezd se schází. Mezinárodní napětí, rozpory mezi imperialistickými státy, rozpory mezi kapitalistickým světem a světem socialistickým rostou, zosťruje se proto nebezpečí imperialistické války. Rovněž tak ostrý je rozpor uvnitř kapitalistických států, stupňuje se třídní napětí, zosťruje se třídní boje. Obě tyto okolnosti tak spolu prohlubují všeobecnou krizi kapitalismu, vedou k otřesení dočasně stabilizace, tvoří předpoklady sociální revoluce. Úkolem našeho sjezdu je, v souhlase s usnesením Kominterny a Profinterny, dát konkrétní analýzu situace Československa... Důležitost sjezdu je dále dána stavem, v němž se strana nachází. Strana se nachází v krizi, její akceschopnost je podlomena právě v tu dobu, kdy proletariát nejvíce potřebuje akceschopné komunistické strany. Příčiny krize strany spočívají v jejím oportunismu, v sociálně demokratických tradicích, v její pasivitě. Sjezd musí proto učinit rozhodná opatření, aby strana svoji krizi překonala, aby mohla splnit svůj historicky daný úkol...“

Význam sjezdu je dále dán úkoly, které musí sjezd pro příští období vytyčit. Tyto úkoly jsou zejména: znovu navázat styk s pracujícími

masami, postavit se v čelo jejich bojů, vést boj za jejich zájmy, jejich politické i hospodářské požadavky, bojovat proti fašismu a nebezpečí imperialistické války... Sjezd musí dát straně takové směrnice, aby strana byla skutečně organizátorkou sociální revoluce...“

Na tomto sjezdu, jak bylo řečeno, zvitězila linie představovaná Gottwaldem, Dolanským, Kopeckým a dalšími Karlínskými kluky.

Bylo odvoláno vedení, vlastně odešlo s hanbou:

Jílek – v roce 1948 emigroval do USA, agrárník, Zelená internacionála, zemřel 1963

Bolen – ČSNS, Praha

Hais – emigroval v roce 1948, ve Vídni zemřel 1971

Takový úvod referátu soudruha Gottwalda je z většiny tím, jak by se dala popsat situace dnešní. Zostřují se rozpory mezi imperialistickými centry, je tu hrozba války. Zostřuje se napětí mezi třídami, které propuká až v otevřené srážky – mnohdy živelně a hned uhasínají – to je projevem toho, že neexistují subjekty, které by takové boje organizovaly, neexistuje předvoj, neexistují silné komunistické strany v Evropě... až na čestné výjimky, jakou je třeba Komunistická strana Řecka, která by nám měla být příkladem, místo různých Linke, SYRIZ a podobných na červeno natřených sociálně demokratických stran. Ono to není „jen“ o oddalování socialistické revoluce, tudíž prodlužování strádání velké části pracujících a nezaměstnaných, znehodnocování práce a produktů práce, drancování přírodních bohatství, ono to je o tom, že **sociální demokracie u moci**

otevřít brány fašismu. Mimochoodem, soudružka, která má ambice stát v čele KSČM, je přímo uchvávena SYRIZOU a dává jí KSČM za vzor, a to i v době, kdy proti zrádné politice SYRIZY protestují masy pracujících, v době, kdy jim SYRIZA ve službách kapitálu sahá na právo na stávku... Opravdu skvělý vzor... a opravdu skvělý výhled.

Klement Gottwald v úvodu popsal i **stav subjektu**. To také znělo podobně. Ale dovolte mi si udělat berličku ve výkladu ještě z jedné knihy.

Já se opřu o údaje z knihy o historii KSČ na okrese Brno-venkov. V knize se zdůrazňují **aktivitu početné a organizované komunistické mládeže**. Kde jsou dnes? Co strana dělá pro to, aby získala mládež? Na našem okrese nemá KSČM nikoho do dvaceti let a dva členy do třiceti. To jsou dva mladí dělníci z organizace, kde působím.

Vím, ta čísla v knize jsou zkreslena tím, že bylo trošku jiné územní uspořádání. Do okresu patřila třeba ještě Líšeň. Ale zkrátka, najdeme záznamy o aktivitách dělníků u oslavách a manifestacích, kde se účast počítala na stovky osob.

Třeba v Ivančicích bylo kolem roku 1927 evidováno asi 1200 členů strany (podle odhadu tehdejší policie, která do tohoto množství započítala v některých případech i rodinné příslušníky komunistů), a to šlo samozřejmě z převážné části o pracující. Dnes máme na celém okrese tuším 712 členů, většinou seniorů. Ale o to nejde naprosto primárně, že seniorů. Je mnoho seniorů, kteří se i ve vysokém věku angažují, vyhledávají a analyzují

informace. Bohužel, **drtivá většina členské základny KSČM je zcela odkázána na sběr informací z buržoazních médií a z Haló novin** (které jsou v zásadě na stejné vlně jako masová média, přejímají zprávy z ČTK a jediný rozdíl je snad v tom, že nejsou tak vyhraněné proti Rusku).

Zkrátka, během těch zlomových událostí, které jsem zmínil v úvodu, byla významná aktivita členů, dělníků. Naopak, v mnoha případech zaostávalo a špatně koordinovalo centrum, nebylo schopno udat linii a koordinovat akce. Proto na řešení krize a na úspěšné řešení krize byl obrovský tlak ze základny. To dnes přece vůbec neexistuje.

Co vyvodit:

1) Objektívni podmínky jasně nahrávají tomu, že je čas se rozejít s nešvarý ve straně. **Zásadně odmítnout řeči o jakémsi sjednocování strany** – protože to jsou řeči povětšinou od likvidátorů, lidí zodpovědných za stav strany, a sjednocení nemá být ničím jiným, než podpora pokračování jejich politiky.

2) **Stav subjektu vůbec neumožňuje realizovat takovou kvalitativní změnu, jaká se odehrála na V. sjezdu strany**. Nelze očekávat pozitivní zvrat. To ovšem neznamená, že není nutné se pokoušet na všech jednáních prosazovat pozitivní alternativy, aby bylo vůbec možné dát alespoň dílčí předpoklady pro kvalitativní změnu.

3) Soudruh Gottwald hovořil o **nutnosti sepětí s pracující třídou**. Na V. sjezdu se také přešlo od využití uličních organizací, které byly označeny za líheň sociáldemokratismu, k **budování závodních buněk**, buněk na pracovištích. Je tu ten

potenciál? Na pracovišti může nějakou buňku vytvořit asi jen ten, kdo na pracovišti působí, je tomu tak? Je. Těch je ale v KSČM jako šafránu.

Při procházení různých zdrojů jsem narazil na tyto věty:

„Radikální dělnické hnutí je v agonii. Každý chce žít pro sebe, pro svůj úzký kruh, pro svoji rodinu. Doba velkého idealismu v širokých masách je pryč.“ Jedná se o citát z tzv. Hlohoveckého memoranda, které sepsala část slovenských komunistů ve 20. letech.

Ale proč to cituji? Zkrátka proto, že to je naprosto přesný popis stylu uvažování dnešních funkcionářů KSČM. Je to konec 20. let, a co víme? Že taková úvaha byla jen předludem nějakého porážence nebo ustrašeného maloměšťáka a tuto hloupost vyvrátil slavný Únor. Ale také víme, že bylo třeba se rozejít s likvidátory, rozejít se s oportunismem a prosadit bolševickou linii strany. To se povedlo na V. a VI. sjezdu. **Nemáme šanci tohle uhrát dnes, vzhledem ke stavu subjektu. Musíme nabrat nové kádry, musíme zkvalitnit kádry, musí zkrátka existovat základna, o kterou je možné změny opírat a která bude změnu aktivně podporovat.** To vidím jako cestu, tím jsem si jist. Ale čím si jist rozhodně nejsem, je to, jestli to bude v KSČM nebo v jiném subjektu. Pokud KSČM vyklidí pozici komunistické strany, prostě přijde jiný subjekt, protože historické poslání dělnické třídy tu je a historické poslání dělnické třídy nedbá na to, zda půjde KSČM do koalice s Babišem, nebo jestli sedí na hradě Zeman, anebo jestli to prostě KSČM hodlá zabalit.

Aleš Hubert

K odkazu IX. sjezdu KSČ komunistům dnes

i mezinárodně, pro mezinárodní komunistické a dělnické hnutí (MKDH) a nově se rodící socialistickou soustavu SSSR a lidových demokracií.

Analýza a stanovení úkolů v nové etapě revoluce byla obsažena v základním referátu K. Gottwalda, kdy v závěru velmi stručně a srozumitelně vytyčil v **deseti bodech základní úkoly generální linie. Jako nejdůležitější úkoly byly stanoveny ty, které zajišťovaly nejen vytvoření ekonomické, ale i vybudování materiálně technické základy socialismu**, což bylo zformulováno (obsaženo) v prvních čtyřech bodech: rozvinout výrobní síly národního hospodářství; odstranit nebo alespoň zmírnit záporné rysy v celém národním hospodářství, kdy podstatou a neoddelitelnou součástí tohoto úkolu bylo vytvoření socialistických výrobních vztahů, socialistického způsobu výroby, neboť dozrál i úkol vybudování socialistické vesnice. Slovy K. Gottwalda: „... Nebude u nás socialismu bez přechodu vesnice k socialismu.“ (Gottwald, K.: Sp. sv. 15, Praha 1961, s. 243) Zvláštní místo v celkovém a tím spíše již v prvním pětiletém plánu ekonomického rozvoje zaujala politika industrializace Slovenska, která řešila nerovnost Slovenska v poměru k ekonomicky, sociálně i kulturně vyvinutějším českým zemím.

Z uvedeného vyplývá, že při vypracování generální linie výstavby socialismu v ekonomické oblasti, v hospodářské politice hrál klíčovou úlohu **první pětiletý plán na léta 1949-1953**, který se stal programem budování základů socialismu u nás. Jeho konstrukce i naplnění představovalo v novodobých dějinách ČSR (následně ČSSR) zásadní význam. Šlo o to, že se tehdy v hrubých rysech vytvořila ekonomická struktura ČSSR,

charakterizovaná výraznou převahou průmyslu a v jeho rámci pak vysokým podílem odvětví vyrábějících výrobní prostředky, zejména strojírenství. V tomto smyslu jsme se stali určitou průmyslovou velmocí.

Zdůrazněme ještě, že **tím nejdůležitějším a nejpodstatnějším z hlediska sociálně ekonomické struktury budoucí socialistické společnosti bylo potlačení kapitalistického sektoru**, které vlastně započalo již na bázi politiky NF na čele s K. Gottwaldem a její vlády (jejímž byl místopředsedou) po schválení znárodnovacích dekretů prezidentem E. Benešem, v říjnu 1945. To byla pro nastávající a hlubší socialistické přeměny u nás obrovská výhoda, umožňující dynamičtější formování a rozvoj nového, socialistického způsobu výroby při aktivizaci a angažovanosti pracujících, rozhodných budovatelů nového společenského řádu.

Uvedené skutečnosti samozřejmě souvisely s vyšším stupněm našeho ekonomického rozvoje a se změnami naší zahraniční orientace, produkční a obchodní spolupráce se Sovětským svazem a dalšími lidovými demokraciemi, spjatými se vznikem RVHP (v roce 1949, která byla orgánem zajišťujícím ekonomickou spolupráci a vzájemnou pomoc mezi socialistickými zeměmi). Tehdy to bylo především **determinováno rozdělením Evropy a světa na dva antagonistické tábory a ze strany Západu započatím éry studené války** (v roce 1946 po projevu W. Churchilla v americkém Fultonu a v roce 1947 vyhlášením tzv. Trumanovy doktríny „zadrženi komunismu“).

Ano, právě v souvislosti s únorovými událostmi v roce 1948 u nás, rozvinuly kapitalistické, imperialistické mocnosti rozsáhlou kampaň boje proti komunismu, na bázi strategie jeho zatlačení a zničení.

V roce 1949 došlo vytvořením separátního západoněmeckého státu – NSR – k rozštěpení Německa. Kapitalistické státy na čele s USA vytvořily proti našemu společenství v dubnu 1949 agresivní vojenský pakt – NATO. V červnu roku 1950 pak propukla, při agresivní roli USA, válka v Koreji trvající do roku 1953.

Nejen to, **kapitalistické země od roku 1948 zahájily proti rodícím se socialistickým zemím i hospodářskou válku**. Na řadu zboží bylo vyhlášeno embargo a výrobky dovážené ze socialistických států byly bojkotovány a zbavovány celních výhod. Iniciátorem tak, jako vždy až dodnes, byly Spojené státy. V tomto případě bylo Československo postiženo výrazněji než ostatní socialistické země, neboť mělo s těmito zeměmi relativně nejrzsáhlejší styky (v roce 1948 byl obrát jeho obchodu v přepočtu na obyvatele 26krát vyšší než v SSSR, 15krát vyšší než v Bulharsku a Rumunsku a o více než 130 % vyšší než v Polsku). USA, které patřily v letech 1945-48 k předním obchodním partnerům ČSR, zredukovaly svůj dovoz na několik bezvýznamných položek a vývoz úplně zastavily. Dokonce zadržely dodávku již zaplaceného zařízení širokopásové válcovny, blokovaly československé zlato a reparace, odmítly poskytnout již zaplacené licence atd. (Hospodářské dějiny Československa, 19. a 20. století, Praha 1974, s. 293-294) Nepřipomíná vám to dnes něco? Situaci ve Venezuele, nemluvě o tom, že po řadu desetiletí existují takovéto ataky vůči socialistické Kubě, tak jako KLDR aj.

Při hodnocení významu IX. sjezdu KSČ je tedy nezbytné pochopení dialektiky vnitřního a vnějšího, kdy ony zásadní přeměny ve vnějších, mezinárodních podmínkách, zosťruje této situace rozpoutáním studené války i horké války v Koreji, vedly

k pnutí, jistým rozporům a nutným korekcím ve vnitřní politice, tedy i v plánu první pětiletky. Tak byl položen větší důraz na nutnost rozvoje těžkého průmyslu a strojírenství, zbrojního průmyslu, při upozaděním zemědělské výroby a spotřebního průmyslu. Byla to „daň“ za nezbytnou mobilizaci k zajištění obranyschopnosti, přežití a dynamičtějšího rozvoje rodícího se socialistického společenství.

Přes agresivní politiku kapitalistických zemí, jimiž jsme byli obklíčeni, a onoho „světového četníka“ USA, jsme díky mistrovské politice gottwaldovského vedení KSČ a za pomoci SSSR dosáhli při plnění uvedené generální linie budování socialismu u nás obrovských úspěchů, jak to potvrdila, přes některé nemalé problémy, již **prvá pětiletka (1949-1953)**. Při hodnocení jejich celkových výsledků vystupují do popředí především její mimořádně **rychlý tempa ekonomického růstu**, rozvoje ekonomiky. Ta byla a jsou **zcela nesrovnatelná s kterýmkoli obdobím za kapitalismu**, kdy převyšovala i tempa dosahovaná v dalších pětiletkách socialistického rozvoje. Průměrný roční přírůstek národního důchodu (ND) činil víc než 9 % ročně a přírůstek průmyslové výroby 14 %, z toho na Slovensku 18 %. Tak vskutku **zmohutněla materiálně technická, výrobní základna československého hospodářství a zlepšila se jeho pozice v Evropě i ve světě. Zvlášť významné byly výsledky první pětiletky v sociální oblasti** zahájené v období 1945-1948. Byly likvidovány třídní a majetkové výsady zámožných vrstev, nezaměstnanost vystřídala trvalá poptávka po pracovních silách a k existenční jistotě pracujících přispělo i zlepšující se sociální zabezpečení v nemoci i ve stáří.

Velmi dynamický rozvoj ekonomiky první pětiletky nesl v sobě i určité problémy. A to, vzhledem ke složitým nejen

(Pokračování na s. 6)

(Dokončení ze s. 5)

vnitropolitickým, ale především zahraničně politickým okolnostem, zcela přirozeně. Konkrétně řečeno, šlo zejména o určité narušení proporcionality v rozvoji národního hospodářství. Ze vzniklých disproporcí bylo nejpálčivější zaostávání zemědělství a spotřebního průmyslu za potřebami společnosti tak, jako i relativně pomalé rozšiřování surovinové a palivoenergetické základny ve srovnání s dynamickým rozvojem zpracovatelského průmyslu a o předstih přímým obyvatelstva před růstem produktivity práce. Nadále působila inflační tendence determinovaná předchozím vývojem (při měnové reformě v roce 1945 se nepodařilo důsledně překonat inflační dědictví války a později přispěly nadbytku oběživa prostředky uvolňované z vázaných vkladů atd.), zpomalení růstu osobní spotřeby přesunutím prostředků ve prospěch akumulace, nadměrná rozestavenost a v některých případech klesající efektivnost výroby. Jednou z příčin potíží byla, a dá se říci i očekávaně, i neuspokojivá úroveň ekonomické vědy a s tím spojený subjektivismus a prakticismus. Uvedené problémy se zauzily v letech 1952-1953 a vedly k poklesu dynamiky ekonomického růstu (roční přírůstek vytvořeného

ND se snížil z 10 % v roce 1952 na 6 % v roce 1953). (Tamtéž, s. 298-299)

Jaký odkaz a jaké inspirace lze nalézt v onom vsutku historickém IX. sjezdu KSČ, který vytyčil reálnou generální linii budování socialismu u nás? Sjezdu vítězů nad kontrarevoluční reakcí, která dělala vše pro zachování ekonomického, politického a ideologického systému vykořisťování člověka člověkem, kapitalismu.

1. Je to především existence politické strany námezdně pracujících, dělnické třídy a jejích spojenců. Ne však jakékoli „levicové“ nebo „moderní levicové strany“, ale strany vsutku revoluční, leninského typu – **komunistické strany, která se řídí marxismem-leninismem (ML)**, uceleným, vědecky zdůvodněným systémem *filozofických* (dialektický materialismus a dialekticko-materialistické pojetí dějin), *ekonomických* (politická ekonomie kapitalismu a socialismu), *sociálně politických* (vědecký komunismus) názorů. ML, který je teorií a metodou poznání a revoluční přeměny skutečnosti, soudobé společnosti, teorií a metodou, která obsahuje nejhlubší, ucelenou analýzu a kritiku kapitalistické společnosti, tedy objektivně i subjektivně

vyjadřuje, obhajuje a prosazuje zájmy a potřeby dělnické třídy a ostatních námezdně pracujících.

Na takovéto stanovisko však zcela jinak nahlíží ustavující dokumenty Federace KSČM a SDL-KSS z roku 1990. Pokud jde o otázku **bolševizace**, ta je hodnocena následovně: „Od poloviny dvacátých let se však pod přímým tlakem vedoucích orgánů Kominterny postupně stále více prosazovala v praxi komunistických stran i KSČ tzv. **bolševizace**, která nebyla tvůrčím uplatněním sovětských zkušeností, ale pouze **vynuceným kopírováním stalinských metod řízení a činnosti strany** ... od roku 1926 stále častěji Stalinovy zásady do činnosti Kominterny negativně ovlivnily celý další vývoj mezinárodního komunistického hnutí. K ní patřila i teorie o možnosti vybudovat socialismus v jedné zemi ... z níž nutně musel vyplynout závěr, že **jednotlivé sekce Kominterny musejí bezvýhradně přejímat sovětský model. Bolševizace, přesněji řečeno stalinizace KSČ**, se pak plně projevila na V. sjezdu v roce 1929 ...“ (Písemná zpráva ÚV KSČS pro 18. sjezd KSČS; viz Dokumenty 18. sjezdu KSČS, Praha 3. - 4. 11. 1990, s. 15) **KSČ** tak prý „začala rychle ztrácet možnost prosadit

jakoukoli vlastní cestu k socialismu a mnozí komunisté, nechápajíc podstatu stalinismu, ho automaticky a bezelstně přejímali a pokládali za **jedinou možnou podobu socialismu... strana v únoru 1948** tedy získala rozhodující politickou moc. **Ale tím, že odmítla pluralitní demokratický politický systém... se nedokázala vzepřít prosazení sovětského modelu společnosti jako jediného možného, vlastně položila základy své budoucí porážky.**“ (Tamtéž, s. 16-17).

2. Byl to tedy a je **marxismus-leninismus**, jenž v revolučních přeměnách umožnil pochopit a zvládnout dialektiku obecného a zvláštního, mezinárodního, internacionálního a národního, ekonomiky a politiky, revoluce a reformy, tedy i parlamentní a neparlamentní formy třídního boje, cesty k socialismu atd. To lze mj. vidět nejen v uskutečnění pokojné, parlamentní cesty k socialismu (Vítězný únor); náš politický systém byl systémem NF při existenci a působení více (pěti) politických stran, tedy byl reálně, socialisticky pluralitní, samozřejmě za avantgardní a posléze vedoucí úlohy KSČ; z hlediska základních článků politické moci a správy zde nešlo o sověty, ale o národní výbory za aktivní úlohy politických stran

a společenských organizací NF (ROH, mládežnické organizace, svaz žen atd.).

Avšak i zde se **rozcházejí s nosnými dokumenty KSČM, s jejich nedialektickým, iracionálním, zcela negativistickým přístupem k ML**. Cituji: **KSČM „vznikla v březnu 1990 v procesu radikálního rozchodu naší společnosti s totalitou a mocenským monopolem jedné strany“**, kdy „uznává demokracii a odmítá jakoukoliv diktaturu... Znovu potvrzuje svůj již dříve vyhlášený rozchod s diktaturou proletariátu jako se systémem poplatným ideologii minulého století a nevhodným pro vyspělou civilizovanou společnost.“ (Program KSČM, Dokumenty 1. sjezdu, Olomouc 13. - 14. 10. 1990, s. 16) Vždyť prý: „Oficiální ideologie byla prezentována jako jediná vědecká, přitom však hrubě zkrlesovala samotné základy marxistické teorie. Jednostranně a zkrlesle interpretovaný a uskutečňovaný internacionálistmus vedl k odmítání národních specifík, k oklešťování samostatnosti i suverenity a podřizování se zájmům Sovětského svazu.“ (Tamtéž, s. 17).

Zdeněk Košťál

Před 50 lety, na ustavujícím shromáždění Svazu mladých 7. 3. 1969 v hotelu Tichý na pražském Žižkově, jsem pronesl svůj první veřejný projev. Byl na podporu založení nové mládežnické organizace, která se bude hlásit k idejím marxismu-leninismu.

Výročí Leninského svazu mladých (tak byl o několik měsíců později svaz přejmenován) si zaslouží na stránkách našeho komunistického listu připomenout. Veřejně zastávat ideály Marxe, Engelse a Lenina, ideály komunismu, nebylo tehdy snadné, obdobně jako dnes. Vzpomínám například na situaci, kdy nám národní výbor jako tehdejší orgán místní správy přidělil klubovnu a ta byla ještě tu noc podpálena. Členové LSM museli čelit i různým osobním útokům. I já byl jednou večer při návratu z akce LSM přepaden skupinkou mladých „rádoby oponentů“ a skončil jsem v nemocnici s otřesem mozku. Šikanu spolužáků i učitelů jsem ostatně poznal již na podzim 1968, když jsem se odmítl účastnit studentské stávky na podporu Dubčekova vedení a na „protest proti okupaci“.

Leninský svaz mladých nebyl

Kuriozní situace existence jakéhosi pseudoprezidenta venezuelské pravice a jeho uznání Spojenými státy, Kanadou, Izraelem a strukturami EU spolu se zmrazením bankovních účtů a dalších rezerv venezuelského státu podává dost jasný obraz, že po rozpoutání minulých konfliktů se zájem světové reakce upíná na křehkou, ale na nerostné zdroje přebohatou Venezuelu. Země čelí skutečně hrozbě stát se druhým Chile, druhým Vietnamem. I když se nezdráháme kritického pohledu na řadu chyb venezuelského vedení, přece nelavírujeme v otázce, zda předhodit tuto zemi imperialismu a nadvládě nadnárodních korporací. Zopakovali jsme svou podporu spolu s naší mateřskou organizací, Světovou odborovou federací, která reprezentuje ty bojovníky, kteří neuznávají jen zbraně slova, ale účastní se každodenních bitev na svých pracovištích i mimo ně po celém světě včetně Venezuely. V minulosti jsme vydali řadu prohlášení na podporu venezuelské vlády a suverenity lidu této země, prohlášení proti vměšování a intervenci, vyjadřovali jsme naši solidaritu s Venezuelou a na této pozici se samozřejmě nic nemění. Přesto nás dlouhotrvající krize

„extrémním křídlem komsomolců“, jak uvedla ČT v cyklu „Vyprávěj“. Povídej to však lidem zaslepeným antikomunismem. V LSM jsem poznal mnoho skvělých soudruhů, řadu celoživotních přátel a získal neméně politických zkušeností. Nikdy nezapomenu na naše nadšení (nejen proto, že v březnu 1969 mi bylo necelých 16 let), například na první mírové pochody z Prahy do Lidic, v jednom z nich v bílých tričkách s vlastnoručně vyrobenými portréty Che Guevary. Naše činnost byla živá a všestranná, měli jsme i trampskou osadu.

V podmínkách, kdy v Československu po rozbití ČSM působily desítky mládežnických a dětských organizací, Husákovy vedení koncem roku 1970 prosadilo jejich „sjednocení“ do Socialistického svazu mládeže. Do SSM tak našli i mnozí kariériste a lidé, kteří tehdy skrývali své skutečné názory. Nepovažuji za náhodné, že právě výbory SSM sehrály neblahou roli na počátku kontrarevolučního převratu v roce 1989. Členové LSM se nemají

Zůstávám komunistou

za co stydět, leda za jedno – LSM odstartoval politickou dráhu jistého Vasilu Mohority.

I dnes se hlásím k marxismu-leninismu, k ideálům komunismu, stejně jako v mládí, vždyť takřka tři desetiletí působím v redakci Dialogu. Čtenáři znají mé názory na poměry v KSČM prolezář pravicovým oportunistem. Pamatuji na radost mnoha soudruhů, když se podařilo uhájit komunistický název strany ve vnitrostraničném referendu v první polovině devadesátých let. Mnozí se domnívali, že tím uhájili i komunistický charakter strany, což se nestalo. Myslím si, že naopak je každým rokem výraznější její nekomunistická podstata, a to jak v programu, tak ve slovníku a v názorech jejich vedoucích představitelů a mnohých poslanců. Například Jiří Dolejš letos již nepožaduje „jen“ **světonázorovou pluralitu** ve společnosti, ale také **uvnitř strany. Marxisté přece nemohou mít jiný světový názor než marxismus**. Pokud mají, pak již nejsou **marxisté**. A „jejich“ strana

není komunistická, i když se tak k oklamání mnoha řadových členů ještě váří.

Projevuje se to i ve vztahu k EU. Na tzv. rozšířeném zasedání OV KSČM jednoho pražského obvodu (OV doplněný o předsedy ZO, takže jednání svým složením připomínalo obvodní konferenci) padl z pléna návrh, aby program KSČM byl doplněn o požadavek prosazovat vystoupení ČR z EU. Přítomní zástupci z centra „vyskočili jak čertíci na pružině“. Takový návrh by prý většina členů nepodpořila a hlavně by ho údajně nechápala veřejnost. Jak to ví? Neznám žádný seriózní průzkum, který by taková zjištění uváděl. Následoval i další podle mne laciný argument: „Podívejte se, jaké problémy má Británie s brexitem“. Ano, britská premiérka buržoazní vlády má potíže při snaze vnutit za každou cenu parlamentu svou verzi dohody, ale to přece otázku oprávněnosti vystoupení z EU neřeší.

EU je kapitalistická instituce a proto ji jako komunistu odmítám. Na zmíněné konferenci ostatně padlo

Krize ve Venezuele jinak

v zemi, která trpí nejen nátlakem impéria a změnou vlád v regionu, nutí dívat se na dění kritickým okem, neopakovat pouze řečené a snažit se pochopit situaci i z důvodu poučení z vlastních věřejších chyb.

Každý, kdo si pamatuje nástup charismatického Cháveze, vzpomene rovněž na velmi silné naděje, které tento vůdce vyvolával na levém břehu, umocněn svou radikální rétorikou a brzkým otevřeně hlášeným spojenectvím s opravdu revoluční Kubou. Obrázek Fidela Castra a Huga Cháveze se stal symbolem nové tváře kontinentu, snad konečně zbavené starých iluzí a primitivního antikomunismu a otvírající se v novém tisíciletí řešení výzev sociálního charakteru. Ve světle předchozích antisociálních vlád se cokoli snažící se o zlepšení života chudé majority obyvatel jevílo jako zázrak. Vnesení revoluční terminologie do silně amerikanizované a amerikanizací tradičně antikomunistické země, vypadalo jako neuvěřitelně radikální změna. Skokové řešení problémů vyvěrajících z výsledků politiky předchozích desetiletí a století, problémů extrémních sociálních rozdílů a nedostatku

základní péče, přineslo své plody nejen v řešení aktuálních problémů řady neprivilegovaných obyvatel (problematika léčby zraku, bydlení, problém dětí ulice), ale rovněž přineslo řadu sympatizantů revoluce, která se však projevovala víc tradiční antiimperialistickou rétorikou a sociálními programy financovanými z ropných zdrojů, než závažnějšími změnami hospodářské struktury. Omamně prvky přímé demokracie, systém referend, si našly řadu stoupců i v našich končinách, bohužel nedokázaly vykompenzovat nedostatek odpovědnosti a rozhodnosti ve vlastním řízení.

Hnutí, které si dalo jako jedno z mnoha za symbol postavu Simóna Bolívara, čelilo hned od počátku negativní pozornosti nejen místní oligarchie a zkorumpovaných vrstev spjatých s předchozím režimem, ale i severoamerického impéria. Vadila nejen ztráta postavení řady exponentů věřejších vlád a oslabení ekonomické moci oligarchie (nikoli její eliminace), ale i nezávislé nakládání s černým zlatem, donedávna doménou především severoamerických monopolů. Tato nemístná pozornost vyvrcholila nejen

v pokusu o puč, stávkách vedených zkorumpovanými reformistickými odbory, ale i v celé sérii násilností, bojkotu zásobování, ekonomické kriminalitě a po celou dobu snahou o poskytnutí půdy k zahraniční intervenci a k návratu starých pořádků. To vše bylo umocňováno mediálním terorismem nejen zvenčí, ale i zevnitř země pomocí soukromých televizních stanic napojených na oligarchii. Na venkově mezitím vládl latifundista pevnou rukou, která neměla k použití brutální síly nikdy daleko. O změnách se více mluvílo, sociální programy poskytovaly hodně důvodů k radosti, krizové jevy se však sčítaly. Opojení z vysokých cen ropy již neodpovídalo realitě. Pád cen znamenal zásadní otázku, co po konjunktuře z jediného článku, jak řídit ekonomiku, co dělat, až se dostaví krize a z čeho stávající štědrost financovat. Neschopnost politiky reformem učít se nejen od bývalých socialistických zemí, ale i od kapitalistických států (Francie, Rakousko, Japonsko), které se po válce zotavily jen pomocí plánování, znamenala cestu dočasných kosmetických změn a záplatování, budoucí krize však zacloumala i tímto

něco slov o potřebě poznat a důkladně analyzovat soudobý kapitalismus. S tím souhlasím, ale ani jednou se nehovořilo o nutnosti boje proti kapitalismu, natož o způsobech, formách a nástrojích tohoto boje.

V podmínkách faktické neexistence komunistické strany a vůbec nějaké důslednější protikapitalistické strany nemohu reagovat jinak, než že ke květnovým volbám do europarlamentu nepřijdu. V kandidátně KSČM nevidím záruku, že případně zvolení poslanci za KSČM budou v Bruselu opravdu hájit zájmy pracujících, natož protikapitalistické postoje. Nesouhlasím ani s volebním programem KSČM k těmto volbám, ale o něm se nehodlám rozepisovat, podporuji příspěvky na toto téma uveřejněné v tomto čísle.

Názorově zůstávám komunistou a věřím, že nejsem sám. Potřebujeme obnovu komunistického hnutí nejen v ČR nikoli na principech světonázorové plurality, ale na pozicích **marxismu-leninismu** aktualizovaných k současným poměrům, pro dnešní dobu.

Ilija Jihlavský

kompromisním řešením. Bohužel zvyk rozdávat z výnosů přírodních zdrojů a splácet dluhy svých sociálních misí pomocí výsledků zahraničních podniků rozhodně nepomohl odpovědnosti a zvyšování produktivity obyvatel, řada z nich jistě slyšela na témata vlastenectví a antiimperialismu, mnozí i na slovo socialismus, řada si však zvykla jen brát a štědrost dnes očekává i od pravice.

Nebezpečí intervence a především destabilizace země pomocí chaosu a násilí přiživovaném místní pravici hrozilo nejen každým dnem, ale i se reálně dělo. Řada z nás očekávala zásadní změny v systému obrany země a především konkrétní reakci ukazující, že byla překročena mez únosnosti a ta tolikrát proklamovaná Revoluce se dokáže i bránit. Až na nekonečné manifestace a demonstrace síly se tomu nestalo a země se propadla do krize, ze které jí meze reformní politiky de facto radikální sociální demokracie nemůže vyvést. Kdo čekal neznámý lék na bezbolestný vývoj, zázrak, kdo čekal, že jakási třetí cesta obejde zkušenosti řady nuancí předchozích sto let, ten dnes polyká opravdu hořkou pilulku.

Třetí cesta, jak se dnes zdá ve

(Pokračování na s. 7)

Krise ve Venezuele jinak

(Dokončení ze s. 6)

velmi ostrých obrysech, poskytla především cestu k odzbrojení kdysi aktivních a radikálních lidových mas, milionů Venezuelanů, kteří si přáli změnu a byli schopni pro ni i riskovat. Nástupu této nové cesty tleskali intelektuálové, kteří se snažili spolu se svou vrozenou kreativitou přetlumočit tyto modernizace i pro podmínky ostatních zemí. Intelektuálové, kteří se často z povahy povolání nacházejí v sociální izolaci a odtržení od reality, tleskali všem specifickým, aniž by pochopili, v čem tkvěly předchozí problémy a konflikty, a aniž by měli kapacitu si přiznat, že vachrlaté teorie postavené mnohdy na vodě či jako „přání otcem myšlenky“ nemohou vyřešit základní rozpory a ty že budou i přes řadu krásných článků a intelektuálních promluv nejen pokračovat, ale i se prohlubovat.

Intelektuálové, kteří stejně jako v případě prvních let porevoluční Kuby hledali ospravedlnění, nový typ vlády, který by bezbolestně přešel k dalšímu stádiu, aniž by komukoli zlomil nehet, neodcházeli sice jako kdykoli dřív „znehucení“, naopak po následující roky zásobili svým nadšením a dalšími a dalšími pseudoteoriemi stránky brožur a knih, nicméně tento přístup „hledání nového“ a pohrdání reálnou situací přispěl k debaklu, kdy tyto myšlenkové výplody plnicí regály knihoven reálně nahradily žádosti o další a další úvěry. Nebudu rozebírat hospodářskou oblast prostou nejen zbavování se tak hlasitě kritizovaných tržních prvků, ale v podstatě prostou jakéhokoliv plánování. To bylo kompenzováno čekáním na investora, který novou tvárnou poskytne další naději.

Reformismus zde, jako ve zbytku kontinentu, postavil pomník realizaci svých slibů, pomník, který dnes už rozevlál vítr. Zbyla dílčí vylepšení, taktéž nepřilíš trvalého základu, a zbyla řada radikálních projevů, která v některých zemích mohla těžko zastínit fakt, že poslední slovo má stejně nadnárodní korporace. Ačkoli zde bylo řečeno mnoho krásně znějícího proti trhu, kapitalismu nebo imperialismu, přesto to však končilo

u slov a když si uvědomíme, že v kontextu této oblasti mluví proti kapitalismu podobnou rétorikou od komunisty přes socialistu, pravicového sociálního demokrata až po pravicového liberála skoro každý, pak máme dojem z prázdnoty, kterou dnes nejintenzivněji cítí ten občan, který se stal v důsledku faktického neřízení a strachu z odpovědnosti obětí právě tohoto specifického přístupu. Nenakrmí jej ani stovky prohlášení, ani fotografie solidárních z tisíce kilometrů vzdálených míst, ani projevy na tribuně, ale odpověď na otázku co dál. O to víc je pro nás tristní ta skutečnost, že změny, ke kterým se u nás muselo z nezbytnosti dospět za dva až pět let, se zde ani v nejmenším a ani zlomkem neuskutečnily za dvacet let. Jenže frází se miliony lidí nenají.

Pokud mimo proklamace neexistuje adekvátní reakce na rozdmýchávání násilí, střelení či dokonce upalování stoupenců revoluce, pokud neexistuje adekvátní reakce na velmi akutní hrozbu intervence, na aktivity paramilitantních fašistických jednotek v zemi, na činnost cizích zpravodajských služeb, na atentáty, na pokusy o zavraždění hlavy státu, pokud neexistuje reakce na svévoli oligarchie a latifundistů, na praktiky reakce apod., pak se občan bude logicky ptát, a to mohl být před lety naštěn, jak chtěl, jaký tato revoluce má smysl. A tato dost vhodně položená otázka kontrastuje nejen s tím, že sousední a o dost chudší a menší Kuba dokázala být i přes blokádu stabilní 60 let! Pokud neexistuje odpovědnost jednat mimo hranice verbálních akcí, pak je to nejen smutná, ale rovněž kritizovatelná skutečnost. Těžko se pak divit unavě z revoluce, která se vlastně ani nekonala.

Socialismus prý specifický, nebolševický, nekomunistický, nenásilný, křesťanský, prý více humánní než jakýkoli jiný, byl více přežitým sociálně demokratickým modelem s rudým náterem propagandy a projevů, než něčím, co má tendenci provést skutečné a radikální změny k situaci dlouhodobě jiné a především lepší, neodkázané na výkyvy cen jednoho jediného artiklu.

Tragická se dnes ukázala snaha využít jakési stávající struktury se všemi jejími výkyvy rozvojové země (byť s obrovskými nerostnými zdroji) a néjt upocenou a nepopulární cestou práce na výstavbě něčeho opravdu nového a lepšího spolu s upřednostňováním hýřivého rozdávaní v době konjunktury, které v prvopočátku vedlo k jásotu a v době krize k odchodu k těm, kteří by snad dávat mohli teď. Nepopulární důraz na zvýšení produktivity práce, politickou, ekonomickou i osobní odpovědnost mohl být vhodným lékem, bohužel se dlouhodobě stal jedním z nedostatkových artiklů. Historický kompromis s předchozím zřízením a s oligarchií, která má reálnou ekonomickou moc v zemi, byl i přes řadu verbálních napadení, slovních bitev a třídních bojů na stránkách projevů a knih počátkem katastrofální krize. Není pochyb, že nejen vnější, ale i vnitřní faktory jsou na vině dnešního stavu.

Odzbrojení se laxním přístupem k přítomnosti a aktivitám oligarchie v zemi, lenost odstranit sociální kořeny kriminality a udělat personální změny policie sloužící k jejímu vymýcení, lenost dokončit znárodnění průmyslu a dalších sektorů, lenost řešit otázky výstavby nové dopravní infrastruktury, struktury potravinářských a zemědělských podniků nezávislých od vůle latifundistů, nastolení si otázky potravinové soběstačnosti a nedořešení konečného zpracování vlastního nerostného bohatství spolu s kulturními přežitky předchozí amerikanizované éry postavené na primitivním konzumerismu, to vše vehnalo Venezuelu do krize, jejíž rozbuškou byl pokles cen ropy a tlak impéria.

Omezení politiky sociálních změn jen na jednotlivé projekty dotované ropou dnes dostatečně ukázalo své omezení. Politika verbálního radikalismu, kultu historické mytologie a zároveň dost banální ideologický základ de facto značící, že se přes silná slova jedná o starý sociálnědemokratický model sociálního státu (nikoli socialistického), který momentální potřeby ukojí nerostnými zdroji a ne něčím, co by se dalo nazvat změnou socioeko-

nomické základny, náročnou výstavbou nové hospodářské struktury země, která mohla být skutečnou nositelkou změn. Politika projevů, neustálých výzev a mobilizací, která zakrývá sledování jednoho jediného ukazatele, tj. ukazatele cen ropy na světových trzích, spolu s bezkonceptní politikou půjček z Ruska, Číny, Íránu a Turecka a bohužel i oportunistem v zahraničně politických vztazích (viz hlasování proti Koreji v OSN nebo legitimizace Erdoganova režimu v Turecku), nemohou dovést zemi ani k socialismu, ani ke stabilizaci. Připomenu nemilý fakt, že jakékoli elegantní lavírování, mnohdy i populární oportunismus se vždy, a neexistuje ani jedna výjimka, kdy by tomu tak nebylo, tragicky vymstil. Vzpomenu nejen na Kaddáfího Libyi a další arabské země, ale i na krvavý konec bývalé Jugoslávie.

Oponent by jistě řekl, že každá země má právo si vybrat svou specifickou cestu k socialismu. Ne. Každá země má povinnost si vybrat jen úspěšnou cestu. A má odpovědnost k vlastním lidem neskončit u frází a samozřejmě svůj systém ubránit. Pokud se takto „specifický“ model ubránit nedokáže, neměl smysl od počátku. Mnozí dnes brečí za Allendovým Chile, nebylo však právě to svou politickou kolisavostí a nedořešením řady otázek vlastně předurčeno jako potrava pro místní fašismus a imperialismus obecně?

Souhlasím, že nepoučit se z chyb minulosti znamená je opakovat. Ve Venezuele je přes řadu romanticky radikálních proklamací několikrát menší podíl znárodněných výrobních prostředků než v Iráku v 70. letech 20. století. Položme si otázku, jak je možné, že Venezuela nedokázala včas utnout agresivní snahy oligarchie, pravice napojené na USA nebo USA obecně a jak je možné, že se přes desítky verbálních mobilizací dostala do jejich vleku? Jak je možné, že země, které po desetiletí čelí daleko extrémnějším sankcím, fungují, a i přes oběti fungují progresivně? Funguje Korea pod nejextrémnějšími sankcemi na zeměkouli, funguje Kuba, která je pod blokádou skoro 60 let. Přes řadu

komplikací funguje Írán. Syrský sociální systém dokázal pojmout obrovské množství iráckých uprchlíků po americké intervenci a dnes, kdy země čelí válce a přišla o skoro půl milionu občanů, dokáže přistupovat k přestavbě, vrací výrobu do ještě nedávno zničených míst apod. A to tyto státy čelí mnohdy extrémnějším situacím než Venezuela – viz Korea neustálé každodenní hrozbě jaderné války nebo Sýrie skoro 8 let trvající válce proti terorismu a zahraniční intervenci. Odpovědnost v řízení, kvalita politického systému, socioekonomická základna, to je ta odpověď. Pokud si někdo myslí, že se zvítězí mávatky, tričky a slogany, prostě se plete.

Přese všechna slova o specifickém socialismu, který byl mnohým sympatický pro svou bezbolestnost a nekonfliktnost, jsme došli k tomu, že snadnost této cesty v době konjunktury se ukazuje smrtící v době krize. Neřešení, tolerance k vnitřním i vnějším atakům a neschopnost reálných změn a plnění slibů nenahradí ani líbivá propaganda. Ze slibů mám na mysli například zřízení třídní odborové venezuelské centrály. Toto nikdy nebylo uskutečněno a radikalističtí vůdci se v tomto směru, a nakonec nejen v něm, ukázali jako sociální demokraté. Reformistické odbory dále konaly svoji zrádnou a reakční činnost, aby se zkompromitovaly jako další „osvědčené“ složky předchozího režimu. Problém ustanovení „vlasteneckých“ slepenců, mnohdy kariérního výtlahu, bez jasně ideologické báze, myslím vystupuje na povrch dnes ještě zřetelněji – i jako varování pro nás samotné.

Nikdo z nás si nepřeje, aby Venezuela skončila jako druhé Chile. Opouštět kritický pohled a nepřipouštět si zásadní pochybení by znamenalo strkat hlavu do písku a malovat si jakýsi iluzorní svět, vhodný pro frázovitý projev, mávání a také pro ukázkou neschopnosti pracovat s realitou skutečnosti.

*Martin Peč,
člen zahraničního výboru
OS ČMS*

„NĚKDO TO RÁD HORKÉ“, někdo lego a někdo „králíkárný“

masového bydlení představuje skutečnou výzvu a dosud se obcházelo coby téma výzkumu.

Přirozeně mě zaujalo, že hned na začátku autoři neházejí špinu na u nás tak často odsuzované, leč drazé prodávané, králíkárný.

V úvodu si kladou za cíl vytvořit „typář“ a katalog jednotlivých staveb v Sovětském svazu a zmapovat, jak byla výstavba organizována a jak se vyvíjela.

Máte pocit, že víte o tzv. panelácích všechno, když i u nás tvoří značnou část architektonického prostředí našich měst, městeček, ledaskdy i vesnic? Já jsem alespoň měla ten pocit. Hned několik prvních stránek mě vyvedlo z omylu.

V úvodu se autoři zabývají organizací bytové výstavby. V SSSR byla výstavba bydlení zodpovědností státu. Starala se o ní Státní rada pro stavebnictví (Gosstroj), která podléhala přímo Radě ministrů. Postupně se zapojovaly i další subjekty: stavební družstva a podniky, které stavěly byty pro své zaměstnance. V polovině 70. let se připojila i zemědělská družstva (kolchozy). I tak státní podíl na výstavě veškerého bytového fondu tvořil 85 %. To se s postupem doby zmenšovalo ve prospěch družstevních subjektů hlavně na venkově. Stejně tak stavební firmy, firmy určené k výrobě stavebních strojů i finální dělníci pracovali pod deštníkem Gosstroje. Tento systém byl

restrukturalizován v roce 1989, kdy stavebnictví bylo zařazeno pod ministra pro místní rozvoj a republikové vlády.

V období 1932 – 1989 bylo stavebnictví centralizované a řídilo se jednotným plánem. Celá procedura spojovala do kruhu vědecké výzkumné instituce – architektky a designéry – stavební firmy – strojírenské firmy – surovinové zdroje a výrobu stavebního materiálu – vzdělávání pro všechny úrovně.

Před válkou a těsně po ní bylo hlavním cílem dodat maximálnímu počtu lidí střechu nad hlavou. V roce 1955 se však celý proces dostal na vyšší kvalitativní úroveň, ale pořád počet bytových jednotek zůstával hlavním požadavkem. Toto kritérium postupně ustoupilo cíli zvětšovat obytnou plochu a vytvářet zdravé a estetické prostředí. Neměnným cílem však bylo co nejvíce zefektivnit celý proces výstavby. Vývojáři a projektanti pracovali na systému jednoduchých, univerzálních, snadno kombinovatelných dílů, ze kterých bylo možné projekty realizovat. Vytvářeli vlastně ohromné lego. Následně bylo možné pouze objednat počet konkrétních dílů a domy rychle postavit. To rozhodně neznamenalo, že by všechny domy byly stejné. V letech 1955 – 1989 bylo vytvořeno na 100 základních typů „stavebnic“, které měly prakticky nekonečně podvariant podle nápaditosti konkrétních architektů.

Jedním z hlavních technických kritérií byly klimatické a přírodní podmínky. Vytvářely se projekty vhodné pro pouštní oblasti, mírné pásmo, oblasti s permafrostem apod. Teoreticky, laboratorně i experimentálně se testovala životnost domů při zemětřeseních.

Autoři také vyzdvihují, že kresebná technická dokumentace byla na svou dobu úplně perfektní. Každý projekt byl doplněn studií a návodem, ze kterého bylo zřejmé, jaké a kolik dílů je potřeba, jaké stroje a kolik pracovníků. Při dodržení návodu to zaručovalo rychlost, kvalitu, ale také ekonomickou efektivnost.

Byl řešen vztah účelnosti a počtu podlaží, počtu bytů v jedné jednotce, vstupu, okolí domů, jejich uspořádání, začlenění do již existující architektury nebo krajiny.

Velký akcent byl kladen na fasády a estetiku domů. Gosstroj zaměstnával množství umělců, kteří tvořili fasády, ať už to byly plastiky, malby nebo mozaiky. Výzdoba vycházela z aktuálních témat, tradice toho kterého místa, ale také se jednalo o moderní abstraktní umění.

Přirozeně jak kvalita, tak rozmanitost se postupně vyvíjely. Jedním z hlavních cílů bylo zvětšovat obytnou plochu připadající na jednoho obyvatele. Také se měnilo vybavení a technické parametry, krajinná architektura.

V 80. letech přibyla pouze

kategorie speciálních obytných prostor pro starší občany a hendikepované. V plánech jsou také střechy určené jako prostory pro volný čas, nebo lednice, kam by se ukládaly obyvatelům domu nákupy, které by si objednali apod. K tomu však již nedošlo. To byly plány na 2. polovinu 90. let.

Toto popisují autoři na prvních 150 stranách, načež následuje podrobný katalog rozdělený chronologicky na 4 generace domů (1. generace: 1958 – 1963, 2. generace: 1964 – 1971, 3. generace: 1972 – 1985 a 4. generace: 1985 a dál), přičemž v první generaci zůstávalo základním požadavkem množství. V katalogu je každý typ označen svým původním typovým označením, následuje základní informace, umístění, podrobný popis, vyhodnocení typu po stránce designu, umístění a výroby. Velmi zajímavé jsou studie estetické části, tvorby sousedských čtvrtí, umisťování domů do krajiny v ekologicky náročných oblastech. Je smutné, že řada skutečných architektonických skvostů přestala být z různých subjektivních i objektivních důvodů udržována.

Přirozeně stavebnictví neprocházelo pouze úspěchy. Některé experimenty nebyly životaschopné. Ale autoři hodnotí celý státní projekt jako úspěšný, efektivní a po všech hodnocených stránkách jako velmi kvalitní. Autoři ani na jedné stránce nedeňhonují snahu Sovětů poskytnout důstojné bydlení všem bez rozdílu, velmi pozitivně se vyjadřují

(Pokračování na s. 8)

Úplnou náhodou se mi dostala do ruky kniha s názvem **Towards a typology of Soviet Mass Housing Prefabrication in the USSR 1955 – 1991** (O typologii sovětského prefabrikátů masového bydlení v SSSR 1955 – 1991) autorů **Philipa Meusera** a **Dimitrije Zadorina** (nakl. DOM: Berlin, Minsk 2015). Jak mi na knihu padl pohled, řekla jsem si: *To bude výjezd!* Samozřejmě mi to nedalo, knihu jsem vytáhla z regálu, začala listovat a číst...

Než se podělím s laskavým čtenářem o své dojmy, něco málo o autorech: Philip Meuser se narodil v roce 1969 v Německu. Studoval architekturu v Berlíně a v Curychu. Zabývá se historií a teorií architektury a je expertem na architekturu doby reálného socialismu. Dimitrij Zadorin je také architekt. Narodil se v roce 1983 v Minsku. Od roku 1997 žil v Holandsku, kde také studoval architekturu. Pracoval jako architekt v Moskvě i jinde v Rusku. Je specialistou na poválečnou architekturu SSSR a Běloruska.

Ihned v úvodu téměř pětiset stránkové knihy autoři mimo jiné uvádějí (s. 7): „...sovětské masové bydlení plnilo kolosální sociální roli tím, že poskytovalo milionům rodin jejich vlastní byt. Formovalo kulturu a každodenní život prakticky všech sovětských občanů. Díky ohromnému měřítku výstavby se podařilo, aby vyrůst do skutečného světa s vlastními mýty a tajemstvími, úspěchy i nezdary. Téma sovětského

K 80. výročí německé nacistické okupace

Čekat pravdivou analýzu příčin a následků okupace od buržoazních médií by bylo iluzí, nicméně články a TV vysílání k tomuto výročí překonávaly svou lživostí a lico-měrností „běžné“ materiály těchto médií. Pomalu nejčastějším tématem ve dnech okolo 15. března byl „nešťastný osud Emila Háchy, který obětoval svou čest pro svůj národ a dlouho zůstal nepochopen, jedné z nejtragičtějších postav moderních českých dějin“. Přitom skoro až adorace tohoto kolaboranta byla nějakou dobu pečlivě připravována, například Česká pošta vydala poštovní známku s portrétem Emila Háchy již loni v listopadu.

Konzervativní právník se stal na podzim 1938 prezidentem pomnichovské „druhé republiky“ – tak „demokratické“, že v ní byla KSC zakázána – především vlivem nejreakčnějšího křídla české buržoazie, jehož představitelé se netajili tím, že je jim milejší Hitler než Stalin s ohledem jejich penženky.

14.3.1939 byl Hácha pozván do Berlína a po celonočním nátlaku nacistických špiček, kdy mimo jiné Göring hrozil bombardováním Prahy, podepsal smlouvu o zřízení německého protektorátu. Za „odměnu“ byl protektorátním prezidentem až do května 1945. Během heydrichiády, kdy byly popraveny tisíce českých vlastenců a vypáleny Lidice a Ležáky, Emil Hácha prohlásil:

„Prosím vás, abyste si ještě jednou uvědomili velkomyslnost Adolfa Hitlera, který od českého národa nic jiného nežádal, než aby tento národ šel klidně za svou prací. Je proto přirozené, že nevděk za tuto velkorysost musí být potrestán všude tam, kde se projeví ... Není Čechem, kdo se protivi Velkoněmecké říši ...“ (poselství pana státního prezidenta českému lidu 19. 6. 1942)

Falešné notě většiny přispěvků k výročí německé okupace se vymyká článek v Právu 14. 3. 2019, z něhož cituji: „Patnáctý březen 1939 byl v každém případě největší tragédií našeho národa celého dvacátého století. Březen 1939 byl jedinečný a zásadní v tom, že tehdy šlo, resp. začalo jít o bytí a nebytí našeho národa. Nejen našeho státu. Nacisté se svými likvidačními plány netajili. Hrozilo, že náš národ bude opravdu zničen. To je třeba připomínat i dnes. Nelze to bagatelizovat současnými pokusy nově konstruovat evropské dějiny tak, aby se hodily dnešku.“

Na této stati bylo pozoruhodné už jméno autora. Byl jím bývalý prezident ČR Václav Klaus. Svého

„Někdo to rád horké...“

(Dokončení ze s. 7)

jak o organizaci stavebnictví od návrhů, přes získávání surovin, výrobu stavebního materiálu, strojů, tak i o samotné konstrukci. Vysoce hodnotí i technickou a u mnoha projektů i estetickou stránku.

Selhání jednotlivců, působení propagandy, rozklad státu na konci 80. a počátku 90. let neznamená, že projekt a proces jeho realizace byl špatný.

Kniha je velmi bohatě vyplněna stavebními plány, fotografiemi i jinými dokumenty, které okamžitě získají čtenářovu pozornost.

Kniha končí anglickým výkladovým slovníkem použitých termínů a anglicko-ruským slovníkem stavebnické terminologie. Přirozeně knihu uzavírá bibliografický soupis. Celý konvolut sestává ze 456 stran.

Rozhodně ani nejrozvinutější kapitalistické zemi se nepodařilo

časů jsem býval od tohoto politika až alergický. Nelze zapomenout na jeho podíl na kontrarevolučním převratu v ČSSR, na rozkradení národního bohatství pod rouškou kuponové i jiné privatizace, na rozbití společného státu Čechů a Slováků.

S mnohými názory pana Klause v Právu je možné ovšem souhlasit: „Německo je dnes pro nás sprátenou zemí. Je hlavním symbolem Evropské unie, a proto jeho problematika, dodnes nedostatečně vysvětlená minulost už nemá být příliš často zmiňována. A když, tak jedině v symbióze s neuvěřitelně proradným pokusem některých našich 'lepšolidů' symetrizovat vinu Čechů a Němců za 2. světovou válku (a holocaust) připomínáním nepěkných českých činů, ke kterým docházelo při odsunu sudetských Němců, případně ahistorickým odsuzováním odsunu jako takového.“

Nesouhlasím s názory, že březen 1939 způsobil Hitler (jednotlivec, který už dávno nežije), zatímco srpen 1968 způsobili Rusové (národ, který je – snad – věčný). Drtivá většina lidí by považovala za absurdní vyjádřit to úplně opačně – říci, že za březen 1939 mohou Němci a za srpen 1968 (paradoxně Ukrajinec) Brežněv. Taktó si s historií pohrávat nesmíme.

Nemohu mít pochopení pro postoje pana Posselta ze sudetoněmeckého landsmanšaftu a jemu podobných lidí. V třicátých letech se sice nemluvilo o 'evropských elitách', to je dnešní slovo, ale jedno tehdejší poznání z události září 1938 a března 1939 musí zůstat konstantou našich životů – na evropské politické elity se spoléhat nedá. Pro ně jsme málo důležití. To platilo tehdy, to platí dnes.“

Jednání nejvyšších představitelů KLDRA a USA

Ve vietnamském hlavním městě Hanoji začalo 27. února druhé setkání nejvyšších představitelů KLDRA a USA. Soudruh Kim Čong Un a Donald Trump se sešli k rozhovoru mezi čtyřma očima a poté k společné večeři za účasti dalších činitelů. První den jednání přicházely optimistické zprávy. Svět obletěly fotografie obou státníků plné úsměvů, podávání rukou a dalších přátelských gest.

Oba státníci absolvovali jednání mezi čtyřma očima i následující den. Tisková agentura KLDRA KCNA k rozhovorům uvedla: „Vedoucí představitelé obou zemí vysoce ocenili, že na historické cestě provádění společného prohlášení ze Singapuru bylo dosaženo pozoruhodného pokroku. Vedli konstruktivní a upřímnou výměnu názorů ohledně praktických otázek, které vznikly při

vytvořit síť dostupného bydlení pro všechny a to, co je pro mne osobně nejdůležitějším mementem, je cíl, na základě kterého byly tyto domy budovány: nebyly budovány pro zisk (jako dnes), ale právě s cílem uspokojit jedno ze základních lidských práv: právo na důstojné bydlení. Stavba pro zisk byla v SSSR neznámým pojmem.

Pokud bychom chtěli dnes tento systém oživit, museli bychom samozřejmě uvažovat v jiných technologických intencích, vzít v potaz některé jiné potřeby. Nabízí je využití robotizace, nové materiály, ekologické zdroje energie apod. Takové studie existují a v některých případech jsou realizovány.

P. S.
Knihu mám v elektronické podobě. Případným zájemcům o konzultaci ji ráda poskytnu.

Věra Klontza-Jaková

otevírání nové éry zlepšování vztahů KLDRA a USA. Rozhovory potvrdily společně chápání toho, že úsilí a iniciativní opatření přijatá oběma stranami ke zmírnění napětí, zachování míru na Korejském poloostrově a úplné denuklearizaci mají velký význam pro budování vzájemné důvěry a pro zásadní obrat v desítky let trvajících bilaterálních vztazích charakterizovaných nedůvěrou a nepřátelstvím.“

Zahraniční agentury tentýž den oznamovaly krach setkání. Summit skončil předčasně, neuskutečnil se plánovaný společný oběd a nebylo podepsáno žádné společné prohlášení. KLDRA podle tiskových zpráv požadovala zrušení všech sankcí, což Donald Trump odmítl a opustil jednání. Na tiskové konferenci ovšem Trump uvedl: „Kim Čong Un je výraznou osobností a máme skvělé vztahy. Postoje obou stran jsou si bližší než před rokem.“

Agresivita imperialismu neměnným rysem

Americký prezident Trump podepsal 25. 3. v rozporu s dokumenty OSN deklaraci, která uznává svrchovanost Izraele nad Golanskými výšinami. Podpisu se účastnil izraelský premiér Netanjahu, který byl právě na návštěvě v USA. Mnozí zahraniční pozorovatelé považovali Trumpovo rozhodnutí za dárek izraelskému premiérovi pro jeho nadcházející kampaň před tamějšími volbami.

Syrské Golany obsadil Izrael ve válce roku 1967 a v roce 1981 je anektoval. Rada bezpečnosti OSN Golany označuje jako okupované území. Trumpův krok v rozporu s mezinárodními dohodami odsoudila řada zemí, především Sýrie a Rusko, ale i Turecko. Nesouhlasí s ním také EU a její členské státy včetně ČR. Íránský ministr zahraničí prohlásil, že Trump rád rozdává, co mu nepatří.

Analytička Tereza Spencerová 26. 3. v Parlamentních listech napsala, že se Trump tímto krokem střelil do vlastní nohy. „Kauza Golany fakticky znehodnocuje veškeré americké (a potažmo obecně západní) námitky a sankce uvalené na Rusko kvůli anexi Krymu. Je pak velku úsměvné, když Trumpův ministr zahraničí Pompeo zkouší vyvracet námitky o dvojím metru podivným tvrzením, že na rozdíl od Krymu prý uznání Golanských výšin odpovídá realitě v terénu. Rusko Krym alespoň mělo do roku 1954, zatímco Izraeli Golanské výšiny nepatřily nikdy,“ připomíná Spencerová.

O dva dny později stejná autorka poznamenala: „Do Venezuely přiletěla stovka ruských vojáků a USA funí vzteky, že se jim někdo vměšuje do jejich vměšování a navíc na jejich západní polokouli.“

Fraška na pokračování

Zprávy o jednáních okolo brexitu působí dojmem, že je vydává kolovrátek, a ještě navíc hodně falešný. Denně slyšíme z médií skoro totéž. Britská premiérka Mayová vytrvale poslancům vnucuje dohodu, kterou většina z nich nadále odmítá, Brusel přizvukuje, že jiná dohoda není možná... až tento týden jedna novinarka, Mayová slíbila demisi, ovšem s podmínkou, že bude dohoda schválena.

Británie se vinou neschopných buržoazních politiků ocitá v chaosu. Nespokojenost veřejnosti roste. Kabinet Mayové se rozkládá. Za dva roky odešlo z britské vlády

29 ministrů, tolik, jako za labouristického premiéra Blaira za deset let.

Nejvyšší představitelé členských států EU sice vyhověli žádosti Mayové o odklad britského odchodu, ale nikoli do června, jak požadovala, nýbrž jen do 25. května, pokud dojde k dohodě, nebo do 12. dubna, když „tvrdohlaví“ poslanci neustoupí. Odložení brexitu prohloubilo bouři na britské politické scéně. Rozčilení byli zejména zastánci odchodu. Bývalý ministr zahraničí Boris Johnson označil Mayovou za slepici. Dodal: „Téměř tři roky každý konzervativní poslanec opakoval mantru, že by žádná dohoda byla lepší než špatná. Věřil jsem tomu, že vláda tomu upřímně věří. Obávám se, že jsem vládu špatně pochopil.“

Tento týden se chopil iniciativy britský parlament a v rozporu s tamními zvyklostmi sám bez vlády určil obsah jednání. Vybral osm možných variant, ale žádná z nich nezískala podporu většiny. Jediným východiskem jsou předčasné volby. Těch se však premiérka bojí, však včera poslance strašila vítězstvím labouristů a hrůzami, které prý pak Brity čekají.

At' již brexit dopadne jakkoliv, plyne z něj poučení, jak buržoazie chápe „demokracii“, kterou se tak ráda zaklíná. Volby, parlamentní hlasování i referenda jsou dobrá jen když dopadnou, jak si velkokapitál přeje a potřebuje. Pokud ne, tak je přece možné vše opakovat. Není tomu poprvé. Například když Irové v hlasování odmítli Lisabonskou smlouvu, referendum se opakovalo a na podruhé již voliči hlasovali tou správnou rukou...

Před prezidentskými volbami na Slovensku

Po prvním kole voleb nového slovenského prezidenta je podle médií jasnou favoritkou na zvolení liberální kandidátka Zuzana Čaputová. Před začátkem kampaně byla rozvedená právníčka Čaputová (45 let) známá jen na západním Slovensku jako aktivistka bojující proti skládce ve městě Pezinok. Tažení proti skládce, která podle odpůrců měla ve městě znečistit spodní vody, vyhrála po deseti letech sporů. Do politiky vstoupila až loni, kdy se stala místopředsdkyní strany „Progresivní Slovensko“, a to na jejím ustavujícím sjezdu.

„Progresivní Slovensko“ je vnímáno jako opozice vůči dlouholeté vládě sociálně demokratického Smeru. Zakladatelem nové strany je přitom podnikatel Ivan Štefunko, jenž v mládí předsedal mládežnické organizaci postkomunistických socialistů „Mladá levice“. Jím iniciovaná strana je prezentována jako „prezidentská strana“, jenž má podporu dosavadního prezidenta Kisky, neformálně jako levé křídlo kiskovců. Jak píše Petr Sokol v Reflexu 26. 3., vše nasvědčuje tomu, že si Slovinci vyberou „Kisku v sukních“.

Zuzana Čaputová se na předvolebních setkáních s občany opakovaně postavila za občanské hnutí „Za slušné Slovensko“, které organizovalo masová shromáždění po vraždě novináře Kuciaka a jeho snoubenky, a vyvolalo pád Ficovy vlády. Média Čaputovou označují za levicově liberální. Liberální názory neskrývá, a to včetně možnosti adopce dětí páry stejného pohlaví, být země pod Tatrami dosud neumožňuje ani registrovaná partnerství osob stejného pohlaví. Jen nevím, co je na těchto názorech

levicového. I na Slovensku by mohla mít levice pro pracující aktuálnější problémy.

Před týdnem internetová média odhalila skandál, který zatím masově sdělovací prostředky tují. Slovenský bloger Alfi upozornil na nesrovnalosti v životopise prezidentské kandidátky. Server Info.cz 22. 3. píše: „Čaputová má problém. Nejspíš porušila zákon a neměla se stát advokátkou.“ Michal Púr v tomto článku přirovnává případ Čaputové ke kauze bývalé české několikadenní ministryně spravedlnosti Taťány Malé, která odstoupila po obvinění, že opisovala ve své diplomové práci a že praxi, která je nezbytným předpokladem pro složení advokátské zkoušky, „absolvovala“ 300 km od domova.

Podle tohoto zdroje měla paní Čaputová v čase praxe založenou živnost s místem podnikání v Pezinku a zároveň prý podle veřejně dostupných dat vykonávala koncipientickou praxi v Bratislavě i 200 km vzdálené Banské Bystrici. Prezidentská kandidátka sice svou vinu popírá, nicméně činnost advokátky pozastavila a požádala o vyškrtnutí ze seznamu advokátů. V předvolební kampani se přesto často uvádí, že je advokátkou. Doufá, že tím oslní více voličů?

Volby mohou mít i soudní dohru. Třetí v pořadí prvního kola Štefan Harabin označil jeho průběh za zmanipulovaný a podal ústavní stížnost. Slovenský ústavní soud je ovšem v současnosti nefunkční, protože začátkem roku skončilo funkční období 9 z celkové 13 soudců a parlament dosud nové souce nezvolil. Plénum ústavního soudu tak není usnášeníschopné.

Slováci čeká v sobotu volba ve stylu jeden za osmnáct, druhý za dvacet bez dvou. Oba kandidáti ve druhém kole jsou stoupenci EU s rádobou „levicovým“ nátěrem. Termín uzávěrky nám neumožňuje čekat na výsledky, stejně jako na nadcházející volby na Ukrajině. Vratíme se k nim příště.

Ilja Jihlavský
29. 3. 2019

Najdete na
www.kldialog.cz

Larry Holmes, první tajemník americké komunistické strany Workers World Party (Světové strany pracujících) se zabývá 100. výročí Komunistické internacionály. Vyzdvihuje nezbytnost mezinárodní spolupráce revolucionářů v současnosti. „Revolucionáři se musí orientovat na budoucnost. Přijde doba – čím dříve tím lépe – kdy revolucionáři znovu vytvoří internacionální alianci pro organizaci světové revoluce.“

Stat' World Socialist Website „Příznání fiaska v Afghánistánu vyvolalo odpor lidskoprávních imperalistů“ reaguje na krach desítek let trvajících válek USA „proti terorismu“. „Rozhodující je to, že militarizace americké společnosti probíhá v podmínkách sociální krize. Válka bude negativně ovlivňovat životní úroveň dělnické třídy v USA i ve světě. Imperialismus i ve 21. století ohrožuje lidstvo, opakuje tak tragédie minulého století. Více než kdy jindy imperialismus a jeho plnění dobytých států zvyšuje nutnost mezinárodního sjednocení dělnické třídy a boje za socialismus.“

Dialog*otázky*odpovědi, komunistický list — číslo 344 - březen-duben 2019, uzávěrka 29. 3. 2019

Roční předplatné včetně poštovného 250,- Kč. Šéfredaktor: Zdeněk Košťál. Nevyžádané rukopisy nevracíme.

Vyhrazujeme si právo redakční úpravy příspěvků. Vychází zpravidla jako dvouděsíčník.

Příhlášky na předplatné tištěného vydání, reklamace a připomínky k distribuci můžete uplatňovat elektronickou poštou na redakce@kldialog.cz, poštou na adresu Josef Mráček, Poznaňská 437, 181 00 Praha 8 nebo na MT + 420 607 750 816, nejvhodněji přes SMS s přesnou adresou.

Internetové stránky WWW.KLDIALOG.CZ. Registrováno MK ČR 6320; ISSN 1210-454.